

Role participace v místní komunitě

Zuzana Jandáková

Bakalářská práce
2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

INSTITUT
MEZIOBOROVÝCH STUDIÍ

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Institut mezioborových studií
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Zuzana Jandáková**
Osobní číslo: **H128315**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Role participace v místní komunitě**

Zásady pro vypracování:

Zadané a zvolené téma bude zpracováno podle pokynů obsažených v SR UTB ve Zlíně č. 7/2014, včetně příloh, případně podle dalších materiálů. Zejména bude dbáno na dodržování zásad publikační etiky a pravidel společenskovedního výzkumu. Průběžné výsledky práce budou pravidelně konzultovány s vedoucím bakalářské práce.

S vědomím těchto zásad a pravidel a po konzultaci s vedoucím bude práce zaměřena:

- na identifikaci sociální participace v místní komunitě;
 - na charakteristiku a roli občanských sdružení (sociálních skupin) v obci;
 - rozdíly ve způsobech sociální participace mezi jednotlivými generacemi;
 - přínosy sociální participace v občanských sdruženích a možnosti sociální pedagogiky.
- Součástí práce bude realizovaný výzkum kombinací kvalitativní techniky, především rozhovorů, analýz dokumentů a vlastního pozorování a kvantitativního šetření prostřednictvím dotazníků

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

DISMAN, M. Jak se vyrábí sociologická znalost. Praha: Karolinum, 2006.

KRAUS, B. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008.

KRAUS, B., SÝKORA, P. Sociální pedagogika I. Brno: IMS Brno, 2009.

KUBÁTOVÁ, H. Sociologický výzkum. 1 vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006.

MANSFELDOVÁ, Z., KROUPA, A. (ed.) Participace a zájmové organizace v České republice. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005.

PROKEŠOVÁ, M. Volný čas z hlediska kvality života. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008.

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.

Institut mezioborových studií

Datum zadání bakalářské práce:

15. prosince 2014

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2015

Ve Zlíně dne 15. prosince 2014

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

doc. PhDr. Miloslav Jůzl, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty humanitních studií Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že vyrovnaní případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Brně 20.02.2015

Zuzana Tondáková
.....
Jméno, příjmení a podpis diplomanta

ABSTRAKT

Předkládaná bakalářská práce je snahou o identifikaci sociální participace jedinců s důrazem na dané prostředí a možnostech využití volného času. První část je věnována charakteristice prostředí, jeho vlivu na socializaci jedince a využívání volnočasových aktivit k ovlivňování kvality života. Historické uchopení popisu regionu Podluží a obce Moravská Nová Ves doplňuje teoretický kontext a umožňuje náhled do realizovaného výzkumu. Druhou částí je prezentován výzkum v designu případové studie. V empirické části jsou charakterizované zájmové skupiny s rozmanitým volnočasovým využitím místní komunity a jejich konkrétní generační ovlivňování. Vzájemná provázanost tématu je spatřována v popisu kulturně – společenského života a nalezením uplatnění sociálního pedagoga ve výzkumném prostředí.

Klíčová slova: prostředí, sociální skupiny, volnočasové aktivity, sociální participace, kvalita života, Moravská Nová Ves, region Podluží.

ABSTRACT

This bachelor's thesis attempts to identify social participation of individuals with a focus on an environment and possibilities of spending leisure time. The first part of the thesis deals with characterization of the environment; its effects on socialization of the individual and spending free-time activities as a tool towards influencing quality of life. A description of the Podluží region and village of Moravská Nová Ves from a historical point of view completes the theoretical context and enables an insight into a research. The second section presents the research in the form of a case study. The empirical part focuses on characterization of in-groups with a variety of free-time activities using a local community; and its particular generational influences. The mutual connection of the topic is seen in a description of cultural and social life and in finding a meaningful role for a social educator in the research environment.

Keywords: environment, social groups, free-time activities, social participation, quality of life, Moravská Nová Ves, region Podluží.

„Pro dokonalé poznání místa, kde žijeme; pro lepší poznání sebe sama; pro poznání možností, které nám nabízí budoucnost, je třeba se ohlédnout do minulosti.“ (Region Podluží)

Děkuji doc. PhDr. Miloslavu Jůzlovi, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, přínosné rady, podněty při zpracování a laskavý přístup.

Děkuji také své rodině za trpělivost a morální podporu po celou dobu studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 PŘÍSTUP KE KVALITÁM ŽIVOTA.....	11
1.1 VÝZNAM SOCIALIZACE V PROSTŘEDÍ.....	12
1.2 ZÁJMOVÉ ČINNOSTI VE VOLNÉM ČASE.....	13
1.3 PROSTOR A PROSTŘEDÍ OVLIVŇUJÍCÍ KVALITU ŽIVOTA	15
1.4 FUNKCE PROSTŘEDÍ, LOKÁLNÍ PROSTŘEDÍ A KOMUNITA.....	16
2 REGION PODLUŽÍ.....	19
2.1 HISTORIE OBLASTI PODLUŽÍ.....	19
2.2 CHARAKTER PODLUŽÁKŮ	20
2.3 NÁŘEČÍ A KROJE.....	21
2.4 PODLUŽÍ V SOUČASNOSTI	22
3 MĚSTYS MORAVSKÁ NOVÁ VES	23
3.1 HISTORIE OBCE.....	23
3.2 MÍSTNÍ FARNOST	24
3.3 OBČANSKÉ SPOLKY MINULOSTI.....	24
3.4 TĚLOVÝCHOVNÁ ČINNOST.....	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 METODOLOGIE.....	30
4.1 CHARAKTERISTIKA PŘÍPADU	30
4.2 TECHNIKY SBĚRU INFORMACÍ.....	31
4.3 ZPŮSOB ANALÝZY	32
5 IDENTIFIKACE ZÁJMOVÉ ČINNOSTI V SOUČASNOSTI.....	34
5.1 OBLAST VOLNOČASOVÝCH AKTIVITY MÍSTNÍCH ŠKOL.....	34
5.2 DUCHOVNÍ OBLAST	36
5.3 SPORTOVNÍ OBLAST.....	38
5.4 FOLKLORNÍ OBLAST	39
5.5 PĚSTITELSKÁ A CHOVATELSKÁ OBLAST	40
5.6 VEŘEJNĚ PROSPĚŠNÁ OBLAST.....	43
6 GENERAČNÍ OVLIVŇOVÁNÍ	46
7 VZÁJEMNÁ PROVÁZANOST JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ.....	53
7.1 ÚČAST V KOMUNÁLNÍCH VOLBÁCH.....	53
7.2 FINANČNÍ PODPORA MÍSTNÍ SAMOSPRÁVY.....	54
7.3 KULTURNÍ AKCE.....	55
ZÁVĚR	59
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	61
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	65
SEZNAM TABULEK.....	66
SEZNAM PŘÍLOH.....	67

ÚVOD

Práce je zaměřena na sociální participaci, která je ve vztahu k sociální pedagogice významnější. Sociální participace je součástí témat dnešního uspěchaného života, které jsou také předmětem zájmu sociální pedagogiky. Rozvíjí zájem o dění kolem sebe a je silně ovlivňována prostředím, které je významným socializačním činitelem ve všech etapách života člověka. Sociální participací se lidé navzájem ovlivňují, často také tímto sjednocují komunitu. Vychází z dobrovolného členství v různých spolcích, občanských sdružení, hnutích nebo organizacích.

Cílem práce je identifikovat sociální participaci občanů v lokálním prostředí, kde jsou uznávány určité společenské tradice a hodnoty, charakterizovat sociální skupiny společensko-kulturní orientace a zaměřit se na rozdíly sociální participace mezi jednotlivými generacemi a na přínos občanských sdružení nebo skupin v místní komunitě.

V rámci dosažení cíle bakalářské práce budou v teoretické části stručně představeny podmínky začleňování jedinců do společnosti a faktory, které ovlivňují jejich další vývoj s důrazem na prostředí a jeho vlivu na kvalitu života. Kromě rodiny, jako primárního společenství lidí, je pozornost také soustředěna na působení skupin ve volném čase a kvalitu jeho využití, který ovlivňuje postoj jedince, jeho zájem a motivace k různorodým činnostem. Rozvoj a činnost jedince nelze zkoumat bez návaznosti na prostředí. Nastíněním dimenzí prostoru nám umožní vnímat a prožívat kvalitu života a přináležení k určitému místu. Dojde tak k naplnění potřeby jedince „někam patřit.“ V neposlední řadě je v práci věnován prostor popisu lokálního prostředí a komunity, které předpokládají sdílení společných hodnot a spjatost s místem, kde žijeme. To nás přirozeně navede na další kapitoly teoretické části, kde je z historického pohledu popisována oblast Podluží a obec Moravská Nová Ves. Je zde čerpáno z kronik obce a použito informací autorů, kteří se danou oblastí zabývali. Především pak cenné poznatky etnografa a pedagoga Františka Bartoše z druhé poloviny 19. století, z nichž některé jsou zjevné i v současnosti. Historické uchopení má čtenářům umožnit návaznost na zkoumanou oblast.

Metodologická kapitola je součástí praktické části práce a vnese nás do charakteristiky případu, metod sběru dat a jejich způsobu analýzy. Následně se přesuneme k samotnému výzkumu ve formě případové studie. Ve zkoumaném prostředí se snažíme o identifikaci sociální participace, která je zaměřena na volnočasové aktivity občanů a charakteristiku sociálních skupin. Za snahy citlivého vnímání postřehů aktérů, s nimiž byly pořízeny

rozhovory, odkryjeme vzájemné ovlivňování generací v obci. Ucelení tématu je spatřováno v popisu kulturně společenského života, kde mají možnost se zájmové skupiny prezentovat. Zde je také připisována významná úloha podpoře místní samosprávy a organizaci společenského života. Závěrem je podchycena velmi úzká souvislost lokálního prostředí s významem uplatnění práce sociálního pedagoga.

Výběr tématu byl ovlivněn pohledem studujícího oboru na život v obci a velmi silným vztahem autorky k výzkumnému prostředí. Městys Moravská Nová Ves je součástí oblasti Podluží, která je charakteristická především lidovými tradicemi, pestrými kroji a nekonečnými vinohrady. Ve stínu typických znaků jižní Moravy však leží rozmanitá zájmová činnost i jiného zaměření. Uvedme například sport, křesťansky zaměřenou činnost nebo chovatelsko-pěstitelskou, která dokládá blízký vztah místních k přírodě. Vzhledem k autorčině pracovnímu zařazení bylo také ambicí blíže poznat strukturu volnočasových aktivit místní společnosti a důvody, také historické, k pochopení současných řešených problémů. K tomu zcela jistě dopomůže předkládaná případová studie.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PŘÍSTUP KE KVALITÁM ŽIVOTA

Pro participaci – účastenství lidí na rozhodování a na životě vůbec je důležité prostředí. Participace nabízí možnosti výchovy k demokratickému občanství, rozvíjí komunikační schopnosti, zpracovává a předává informace a přijímá odpovědnost za dění ve společnosti. Participaci můžeme rozdělit na tři oblasti na participaci ekonomickou, politickou a participaci sociální, na niž se ve velké míře tato práce soustředí. Vychází totiž z příslušnosti k různým sociálním skupinám, z dobrovolnosti členství ve sdruženích, organizacích nebo spolcích. Chápeme ji také jako přístup k důležitým kvalitám života. Toto bohaté téma velmi úzce souvisí se sociální pedagogikou. Především v tom, že sociální participace vždy probíhá v nějakém prostředí a prostředí je klíčovým tématem také pro sociální pedagogiku. Z výsledků výzkumů ze sociologických studií je zřejmé, že zájem je jeden ze základních zdrojů participace. Dále uvádí, že *„S ochotou participovat také úzce souvisí sounáležitost s místem, ve kterém jednotlivec žije. Lidé, kteří mají silnou vazbu na obec či město, ve kterém bydlí, mají také větší sklon se o místní veřejné dění zajímat a účastnit se ho“* (Čermák aj., 2009, s. 61). Osobní zájmy jednotlivců se tedy řadí mezi základní prvky aktivního jednání v lokálním dění. Pokud se jedná o motivaci pozitivní, jedinec se snaží svůj zájem prosadit. Jestliže je motivace negativní, dané zájmové aktivitě se snaží zabránit (Čermák aj., 2011).

Participace se také podílí na tvorbě takzvaného sociálního kapitálu, který má: *„pro integritu, regulaci a stabilitu společnosti význam zcela zásadní“* (Keller, 2009, s. 53). Sociální kapitál, tedy fungující vzájemnosti, vznikají při setkávání jednotlivců či skupin. V průběhu setkávání u různorodých typů aktivit, například návštěva kostela, zájmu o politiku, nebo sportování s přáteli, je sociální kapitál znovu napodobován a vytvářen. V současnosti je tato fungující vzájemnost omezována především televizí, počítačovou technikou a sociálními sítěmi, které nám ubírají čas pro jeho smysluplnější využití společně s druhými (Keller, 2009).

Výše uvedené také dokládá fakt, že sociální pedagogika velmi úzce souvisí se sociologií, která jí nabízí poznatky o struktuře a fungování společnosti. Blízko má také k pedagogice, psychologii, politologii, ekologii a jinými vědními disciplínami (Kraus, 2008).

1.1 Význam socializace v prostředí

Prostředí, do kterého se rodíme, si sami nemůžeme vybrat, a proto se nám jeví jako nespravedlivé. Vliv negativního prostředí dítě formuje k nežádoucímu rozvoji, který jej může až ohrozit. A zdravým formováním může být dítěti umožněn zase pozitivní rozvoj. Je zcela nepochybné, že prostředí, do kterého se narodíme a ve kterém vyrůstáme, v nás zanechá stopy, jež nás dále ovlivňují. Podle Krause (2008) jisté modely a způsoby chování v daném prostředí, hlavně v rodině se přenáší stejně jako genetické dispozice. A.I. Bláha jim říká sociální dědičnost. Stojí ovšem za úvahu to, zda na pohled zdravé formování jedince je pro něj příznivé a opačně, zda zdánlivě negativní prostředí jedince opravdu formuje k nežádoucímu rozvoji.

Jedinec má tedy schopnost komunikovat, napodobovat vzory, navazovat kontakty. Je to schopnost se sociálně učit. Socializací, která probíhá celý život a vždy v nějakém prostředí, můžeme tuto schopnost dále rozvíjet. „*Socializace je postupné začleňování se do života dané společnosti, proces, v němž se učíme v dané společnosti žít*“ (Kraus, 2008, s. 59). Každá etapa socializace nese svá specifika. Můžeme ji rozdělit na etapu dětství, kde se pokládají základy života. Vztah ke společnosti se utváří prostřednictvím primární rodiny, školy nebo obce, která doposud na něj nejvíce působí. Etapa mládí je velmi náročná, plná rozporů, kde dochází ke generačnímu zlomu a potencionálnímu vývoji jedince. Ten se prosazuje se, osamostatňuje a navazuje nové vztahy. Další etapou je dospělost a je charakterizována především naplňováním společenských pozic a veřejných aktivit. Poslední etapou je stáří, kde jedinec přehodnocuje dosavadní život a především hledá jeho nový smysl. Díky socializaci dochází k nepřetržitému navazování poznatků lidstva, a umožňuje tak vzniknout, díky předcházejícím generacím, novým společensko-kulturním hodnotám (Kraus, 2008).

Sociální skupiny a jejich členění

Jak již jsme uvedli, každý člověk má schopnost navazovat kontakty a pro svůj rozvoj a socializaci potřebuje interakci s dalšími lidmi. Nejen z úhlu sociální pedagogiky vyplývá, že pro výchovu hrají významnou roli všechny věkové skupiny lidí, se kterými dítě od počátku komunikuje. Nejdříve se členy rodiny, později ve vrstevnické skupině. Vrstevnické skupiny jsou sociální skupiny, které charakterizují věk a názorová blízkost. Počátky vzniku těchto skupin spatřujeme už v herních skupinách, kde ovšem ještě sounáležitost není příslušníky spatřována. Činnost vrstevnických skupin je prováděna

hlavně ve volném čase, proto mohou mít vliv na jedince jak pozitivní, tak také negativní (Kraus, 2008).

Sociální skupiny nám umožňují rozčlenění podle různých kritérií. Jedním z nich je velikost. V malé sociální skupině je umožněno více vzájemné poznávání a intenzivnější sdílení cílů a hodnot. Jedná se o party kamarádů nebo třeba o sportovní oddíl. Velká sociální skupina už neumožňuje navazování blízkých osobních vztahů. Sem zahrnujeme například sportovní jednoty, různá hnutí nebo také extremistické skupiny. Podle vzniku pak sociální skupiny rozdělujeme na neformální, které vznikají potřebou ve vztahu k jiným lidem i k sobě samému. Získává se zde především přátelství pomocí emoční podpory od druhých k druhým. Naopak formální sociální skupiny vznikají hlavně působením vnějším. Zde jsou již dané normy a pravidla chování. Podle struktury skupiny rozdělujeme na homogenní sociální skupinu, která má společnou charakteristiku, například členové dle stejného pohlaví, dle zkušeností a jiné. Mohou to být chlapecké oddíly nebo také stejně staří spolužáci. Za to heterogenní sociální skupina, která má různorodou strukturu, ale společný podnět. Například skupiny utvořené v rámci celoškolského projektu nebo posluchači veřejné přednášky. Čtvrtým kritériem pro rozlišení sociálních skupin je vztah skupiny a jednotlivce. Členská skupina je taková, ve které se jedinec příliš neangažuje, ale realizuje se na základní úrovni vztahů a cílů. Mohou to být rybářské svazy nebo odborové organizace. Zatímco k referenční skupině se jedinec hlásí a realizuje své potřeby. Skupina má pro něj velký význam a uplatňuje na něj vliv. Sem řadíme například církevní skupiny nebo různé kroužky. Průběhem socializace pak sledujeme úkoly, které jsou zapotřebí, aby je jedinec zvládnul, a tak byl přijat danou skupinou (Procházka, 2012).

1.2 Zájmové činnosti ve volném čase

Rozdělením veškerého času dostaneme dle Hájka aj. (2008) část povinností nebo pracovní, která zahrnuje zaměstnání, činnosti nezbytné k zajištění biologických funkcí, péči o domácnost a rodinné příslušníky. Další částí je pak volný čas. Čas na odpočinek, regeneraci, zájmovou činnost, veřejně prospěšnou činnost. Je to tedy čas, ve kterém se můžeme uvolnit a věnovat se činností, které nás naplní radostí a máme je rádi.

Volný čas můžeme také chápat ve směru negativním jako časové omezení vůči době pracovní a ve směru pozitivním pro jedince a společnost ji chápeme po obsahové stránce, čím volný čas vyplníme (Vážanský, 2001). Z historického pohledu se délka volného času měnila v návaznosti na délku doby pracovní. Větším množstvím volného času disponují

děti a mládež. Jejich volný čas se také liší obsahem, mírou závislosti na dospělých a jejich samostatnosti. Z tohoto pohledu pak doplňujeme i pedagogické ovlivňování a výchovu ve volném čase nebo výchovu mimo vyučování. Nevhodně konané aktivity ve volném čase mohou podněcovat k sociálně patologickým jevům. Jeden ze znaků životního stylu, který cílevědomě a záměrně utváříme, je právě využívání volného času. Kvalita využití také záleží na postoji k této době, na zájmu a její potřebě využití, také na motivaci a především na prožití uvedeného času.

Na motivaci k rozmanitým činnostem, konaným ve volném čase, je důležitá etapa života, oblast života, prostředí, zájem, sociální skupina, životní tematika nebo také vzdělání. Vážanský za nejdůležitější faktory udává „*pozici člověka v životní etapě a jeho příslušnosti k sociální skupině*“ (Vážanský, 2001, s. 40). Nejlepší motivací pak zůstává zájem a radost z vykonávané činnosti, výsledek činnosti je pak zpětnou vazbou pro další motivaci a participace je také výrazným činitelem (Hájek aj., 2008).

Zájmová činnost

Zájem jedince je základem pro volnočasové aktivity. Nejvíce zájmu je vyvoláváno ve skupině, kde je následně realizován. Vedle skupin neformálních jsou skupiny formální. Ty jsou organizované a vedou je profesionální pedagogové nebo nadšenci s vlastními úspěchy v zájmové činnosti. Funkce výchovně vzdělávací, která je prostřednictvím zájmové činnosti plněna, motivuje jedince a celé skupiny, socializuje, rozvíjí osobnost, podporuje seberealizaci, je prostředkem relaxace a odpočinku. Neoddělitelnou součástí výchovy je právě zájmová činnost a profesionální pedagogové nebo dobrovolníci, kteří se jí zabývají, by měli mít znalosti a dovednosti zájmové činnosti, přiměřenou průpravu k vedení skupiny a hlavně vztah k dětem (Hájek aj., 2008).

Zájmy jsou vyvolány potřebami a můžeme je dělit podle různých úrovní, jako je časové trvání, společenské hodnoty, úroveň činnosti a hlavně podle obsahu. Zájmové oblasti postrádají dělicí hranici, protože existují činnosti, které jednoznačně nemůžeme zařadit, a mohou proto patřit do více oblastí zájmu. Následné rozdělení oblastí, podle Hájka aj. (2008) je uvedeno v návaznosti na prioritu rozvoje některé složky osobnosti:

Rukodělné činnosti kladou důraz na rozvoj jemné motoriky a manuálních dovedností. Zařazujeme sem například montážní a demontážní práce, šití, hry se stavebnicemi.

Technické činnosti navazují na rukodělné a podporují technickou představivost, jako je modelářství, radiotechnika.

Přírodovědná zájmová činnost se zabývá přírodou a dává základy k jeho ochraně. Řadíme sem práce pěstitelské a chovatelské, včelaře, rybáře.

Estetickovými činnostmi rozvíjí představitivost a podporují jedince v emocionální složce osobnosti. Je to například hra na hudební nástroj, tanec, slovesná tvorba, divadlo.

Tělovýchova a sport podporují fyzickou zdatnost, vychovává k toleranci a přispívá k sebepoznávání. Zahrnuje veškeré tělovýchovné a sportovní aktivity.

Turistika vzbuzuje zájem o společenskovední a přírodovědné činnosti, které jsou také spojovány s tělovýchovou.

Společenskovední zájmová činnost usiluje o rozšíření poznatků o dané společnosti, jako je jazyk, historie, tradice, folklor nebo sběratelství.

PC je oblast zájmu, která se v současné době nejrychleji rozvíjí u dětí, ale také u dospělých. Přináší nám počítačové dovednosti a podporuje logické myšlení. Ovšem nese snad ze všech zájmových činností největší riziko návyku.

1.3 Prostor a prostředí ovlivňující kvalitu života

Rozvoj jedince, jeho změny a výchovu nelze zkoumat bez podstatného vlivu prostředí, kde se tak děje. Široký kontext vzájemného působení lidí, historický a kulturní je důležitým aspektem ke zkoumání jednotlivce a společnosti. Utváření sociální struktury lidí je vždy podmíněno daným územím a územní odlišností. A každý socializační proces a výchova nějakým způsobem území, ve kterém probíhá, poznamenává a ukládá do něj nové informace. Chceme tím vyjádřit, že prostor, prostředí nebo krajina „není jen pasivním příjemcem důsledků lidských aktivit, ale lze na něj pohlížet i jako na interní sílu působící na vývoj“ jednotlivce, společenství nebo společnosti, která aktuálně užívá toto území (Heřmanová, 2012, s. 71). Heřmanová (2012) se dále ve svých studiích o měření kvality života zabývá úlohou nehmotných dimenzí prostoru, jako je například psychologická, která je spojována s pocity v daném prostoru. Zde může dojít až k celoživotnímu zafixování. Má podobu pocitu domova nebo rodného kraje. V kulturní dimenzi hrají úlohu náboženské tradice, kulturní vzorce, které jsou záměrně nebo přirozeně v prostoru osvojovány. Úzkou spojitost s kulturní dimenzí má dimenze estetická, která je podvědomě spojována s uspořádáním a souladem prvků v daném prostoru. Přírodní dimenzi, jež zahrnuje živou i neživou přírodu a kulturní krajinu, chápeme jako rámeček, do kterého je ukotven sociální prostor. Většinou má regionální rozměr, který je specifický,

pak i sociální prostředí ve vztahu ke kvalitě života tak chápeme. Další dimenzí je ekonomická, kterou v běžném životě nevnímáme. Ale představit si ji můžeme jako například hodnotu a ceny pozemků nebo nemovitostí. Poslední uvedenou dimenzí je institucionální, kterou je zajišťováno fungování společnosti v daném prostoru. Z výsledků popisovaných výzkumů vnímání a prožívání kvality života pak vyplývá, že pozitivní emocionální vazby k lidem, symbolům a hlavně k určitému prostoru přináší k místu nebo lokalitě bydliště a především k pojetí domova. Důsledkem naplnění jedné z důležitých lidských potřeb, potřeba „někam patřit“ pak je přispění subjektivního pocitu pohody a spokojenosti.

1.4 Funkce prostředí, lokální prostředí a komunita

Funkce prostředí je rozdělena do dvou rovin ve vlivech sociálního prostředí. V první rovině nalzáme funkci situační a formativní. Situační funkcí je každá výchovná situace, která se odehrává v určitém prostředí a tuto situaci pozitivně nebo negativně ovlivňuje. Je tedy chápána jako celek časových, místních a obsahových determinant nebo jako děj vytvářený všemi přítomnými a okolnostmi ovlivňující podobu a možnosti vzájemného lidského působení a komunikace. Další funkce je formativní, kde konkrétní prostředí vždy konkrétně limituje naše chování a je jednou z podmínek pro utváření naší osobnosti. Druhá rovina vlivu sociálního prostředí je vždy zaměřena na cílevědomé působení. Je to intencionální působení, které přímo zasahuje do situace. Funkcionální působení, které nepřímo zasahuje, například posiluje osobnost ke zdravému životnímu stylu (Procházka, 2012).

Lokální prostředí

Lokální prostředí dle Procházky (2012) se vyznačuje především malou rozlohou, která nám umožňuje prožít fyzickou blízkost. Realizujeme zde vzájemné kontakty. Geografickou ohraničeností odlišujeme lokalitu od ostatní krajiny. Intenzivněji zde prožíváme sousedství, přibuzenství a osobní kontakt. Spatřujeme zde značnou etnickou, profesní, kulturní a náboženskou stejnorodost a vazbami na historické kořeny se zde identifikují tradice, kulturní zvyklosti, společenské rituály a také shody v kalendáři společenských událostí.

Lokální prostředí dále můžeme rozdělit na městské a venkovské. V současnosti jsou si obě prostředí blízké, i když některé rozdíly jsou zřejmé dodnes. Město se vyznačuje především

konzumním přístupem, velkou proměnlivostí a rychlostí změn, výraznější anonymitou a nefungujícími neformálními společenskými kontrolami. Venkovské prostředí je charakterizováno hlavně blízkostí k přírodě, zachováním lidové kultury a tradic, větší soudržností.

Regionálním prostředím rozumíme seskupení obcí, jehož centrem je příslušná metropole. Každý region má typickou kulturu, své přírodní podmínky a společenské uspořádání. Vyznačuje se svým specifickým jako například, že je převážně zemědělský, hornický nebo rekreační (Kraus, 2008).

Komunita

Výklad pojmu komunita je velmi podobný lokálnímu prostředí. Komunita může být vymezena jak geografickými hranicemi, sociálními, politickými nebo také ekonomickými. Je určena také strukturou (formálními nebo neformálními organizacemi, sociálním seskupením) a ukotvena společným sdílením hodnot, společnými zájmy, sociálními problémy a společnými vazbami skupiny lidí, žijících v ohraničeném území, kteří jsou spjati k místu společného života.

Vychází z potřeby pozitivní změny svého okolí prostřednictvím komunikace a kontaktů. Podněcuje obyvatele k společnému řešení problému participací ve všech možných oblastech života. V osvětové oblasti, kulturní, sportovní, zvelebení prostředí, využití volného času nebo vzdělávání. Právě sami obyvatelé nejlépe znají, co je trápí. Není podmínkou, aby se členové komunity vzájemně všichni znali, ovšem v případě potřeby jsou schopni najít společnou řeč.

Komunitu můžeme vnímat na různých úrovních. Rozlišujeme úroveň lokální nebo místní, kam zahrneme obec nebo městskou čtvrť, popřípadě sídliště, dále úroveň městskou, kde je celé město. Na regionální úrovni se sdružují prostředky na různé projekty, akce nebo účely. A na další úrovni si představíme komunity tvořené společenstvím osob – občanské komunity (Kraus, 2008).

Komunitní pomoc využívá práce profesionálů a především spolupracujících dobrovolníků. Předpokladem úspěšnosti je úzká spolupráce s významnými představiteli lokality, komunálními politiky, novináři, podnikateli. Podněcovatelem vyvolání nějaké změny může být iniciativní obyvatel, přirozený vůdce komunity nebo profesionální pracovník (Kraus, 2008). Profesionalita se vyznačuje především v citlivém vnímání daného prostředí, umění trpělivého naslouchání a koordinování případných konfliktů, schopností motivovat

k činnosti všech zúčastněných a komunikovat a také k administrativním úkonům. Zde je obrovská možnost pro uplatnění práce sociálního pedagoga se vztahem k dané lokalitě.

2 REGION PODLUŽÍ

Jednou z částí národopisné oblasti Slovácko nebo dříve také Moravské Slovensko je **Podluží**. Zasahuje do částí okresů Břeclav a Hodonín. Obyvatele nazýváme „Podlužáky.“ První zmínky o pojmenování obyvatel se našly na počátku 18. století, poprvé uvedené v listě ze 14. července 1708 a dodnes panují nejasnosti o tom, které osady do oblasti patřily. V rozpravách národopisných z roku 1885 Bartoš¹ uvádí: „*Podlužáky slove maličký úlomek velikého kmene slováckého v nejjihnějším cípě Moravy, vstěsnaném mezi Rakousy a Uhrami. Název tento, vzdálenějšímu obyvatelstvu málo známý, ani v uzounkých hranicích vlasti Podlužácké není ustálen*“ (Bartoš, 2003, s. 7). Obyvatelé Břeclavi, v té době, do regionu Podluží zahrnovaly Lanžhot, Kostice, Tvrdonice, Týnec, Hrušky, tehdejší Novou Ves a Prušánky. Lanžhočané k nim přibíraly ještě Mikulčice, dnes již zaniklé Těšice a Lužice, ale oni sami se do regionu nepočítali. Ve Tvrdonicích to považovali za přezdívku a v Lužicích mezi Podlužáky zahrnovali ještě Starou Břeclav. Spojením vyjmenovaných tehdejších osad se časem ustálil topografický a etnografický celek Podluží. Typickým znakem oblasti jsou stojaté vody, pojmenovávané jako „luže.“ V minulých dobách se „luže“ říkalo dvěma bývalým rybníkům Nesyty a Písečné. Rybníky se rozkládaly mezi Hodonínem a Lužicemi, pod nimi se pak rozprostírala krajina, která byla nazvaná Podluží (Bartoš, 2003). Podluží je kraj pod lužními lesy v nejjihnějším cípu země na pravém břehu řeky Moravy, před soutokem s Dyjí. Vesnice na Podluží jsou tvarem rozsáhlé a vynikají svojí lidnatostí (Bartoš, 2003; Region Podluží, 2015; Rigasová, 2002).

2.1 Historie oblasti Podluží

Území, ve kterém leží Podluží, bylo součástí ústřední oblasti Velké Moravy. Tento velmi dobře organizovaný západoslovanský stát měl samostatné hospodářství a společenské dění. Vývoj etnického složení obyvatelstva na Podluží je pro moravský národopis velmi složitá otázka. Složení lidu se zde často měnilo. Na počátku 10. století byl kraj vyliďněn. Kolem

¹ František Bartoš (16.03.1837 – 11.06.1906) pedagog, etnograf, jazykovědec. Významná osobnost moravské vzdělanosti a kultury druhé poloviny 19. století, organizátor vědeckého a národního života na Moravě. Svým dílem povznášel český jazyk a vzdělání národa. V těchto znacích spatřoval základ budování pevné národní identity. Další informace jsou uvedeny na webové adrese www.frantisekbartos.cz.

roku 1050 docházelo k novému osídlování ze Znojemska. Ve 13. století do oblasti zasahovala německá kolonizace a k poněmčení přispěl také velehradský klášter. Začaly vznikat nové osady a také pro oblast podstatné, začalo vznikat nové hospodářské odvětví – vinařství. V době husitských válek nastoupilo slovanské obyvatelstvo a mezi ně se přimíchali pracovití a dovední novokřtění - habáni. Šlechta je pro jejich hospodářský význam chránila před vypuzením církve. Velmi výrazný byl pro Podluží zásah charvátských kolonistů. Osidlovali zpustošené osady po vpádech uherských v 14. století a po válkách v 15. století (Jeřábek aj., 1962). Četnými válečnými událostmi, zvýšeným útlakem poddaných, hospodářským a kulturním úpadkem doplácelo Podluží v 17. století na svoji strategickou polohu. A především kvalita půdy pomohla obyvatelstvu rychleji se vzpamatovávat. Během 18. století začalo přibývat nových obcí a zlepšovat se situace v obchodu a řemesel. Obyvatelstvo v 19. století se převážně živilo zemědělstvím, vinohradnictvím a chovem dobytka (Rigasová, 2002). Později nastoupil v menší míře průmysl, ovšem jenom v oblasti zpracování místních surovin, jako ve stavebnictví – cihly, zpracování dřeva nebo potravinářství. „*Hlavním zaměstnáním obyvatelstva na Podluží do poloviny 19. století bylo zemědělské hospodaření spojené s chovem dobytka a vinohradnictvím* (Jeřábek aj., 1962, s. 23). Významnou úlohu v obživě obyvatelstva na Podluží hrálo rybářství, které bylo organizováno v rybářský cech. Například ve Tvrdonicích vznikl již v roce 1701. Jako zaměstnání je dnes již zaniklé. Domácí výroba především hospodářského nářadí, pletení košů a včelařství mělo doplňkový charakter (Jeřábek aj., 1962). Nebývalý hospodářský ruch přinesla v roce 1839 do Břeclavi železnice. Železniční trať z Vídně dále pokračovala k Brnu a později na Přerov. Na Podluží nastal prudký hospodářský růst a do Břeclavi se přesunulo dopravní, průmyslové a obchodní středisko (Rampula aj., 1986).

2.2 Charakter Podlužáků

Můžeme usuzovat, že na charakter Podlužáků mají vliv nejen těžké časy z historie, kdy se vždy vzbouřili a znova obdělávali půdu, nově osidlovali osady. Mísily se zde různé národnosti, které zanechaly svým potomkům pokoru k prostředí a přírodě. Temperament, který dokazují ve své lidové kultuře - písních a tancích a trpělivost, kterou prokazují v předávání tradic dalším generacím. Srdečnost dokazuje i Bartoš ve svých sebraných rozpravách: „*Mimo to však jsou Podlužáci lid dobrosrdečný, štedrý a pohostinný.*“ „*Nikde snad se nehemží tolik žebráků, jako v dědinách slováckých.*“ „*Kdyby tu neužili štedrosti*

lidské, nechodili by tam počtem tak hojným“ (Bartoš 2003, s. 73.) Jakousi pospolitost obyvatelům Podluží můžeme také přisuzovat vlivu feudálního panství, které žilo spíše izolovaným hospodářským životem. Osady jižního Podluží patřily k panství břeclavskému a lanžhotskému. Lidé každoročně docházeli na poutní střediska, kde se setkávali s poutníky z jiných míst a donášeli si nové poznatky a dojmy, které měly také vliv na další vývoj. Mezi obyvatelstvem později spatřujeme i rozpory hospodářské a sociální, které byly způsobeny sociálním rozvrstvením. Vedle sebe žili bohatí sedláci, velká skupina středních a drobných rolníků, domkařů a vzrostla venkovská chudina, která neměla ani vlastní obydli. A to se projevovalo i na životě a vývoji kultury na Podluží (Jeřábek aj., 1962).

2.3 Nářečí a kroje

Nářečí

Doposud se v oblasti Podluží mluví nářečím. Je to jeden z příznaků jednotného krajového povědomí a Podluží reprezentuje navenek. Nářečí – má ve všech obcích svou funkci a význam a doprovází obyvatelstvo denně. Vedle specifické varianty, kterou má každá obec, má i společné rysy. Například v Týnci moheu, řeku, spadeu a v Moravské Nové Vsi mohu, řeku, spadu (Hrdlička 2001; Vermouzek aj., 1983). A jak uvádí František Bartoš z roku 1885: *„Třeba jest naše Podluží krajinka rozlohou nepatrná, přece vyskytují se mezi obyvatelstvem jednotlivých osad některé zvláštnosti a rozdíly, jež právě na to stačí, aby se tu i tu pěstoval jistý druh lokálního patriotismu a sousedského „antagonismu“, ovšem způsobu nejkrotšího. Tak známy jsou dobře i nepatrné úchytky vyskytující se v řeči osad sousedních“ (Bartoš 2003 s. 98).* Dialektem na Břeclavsku se zabývalo mnoho jazykovědců a etnografů v různých dobách, ti připouštějí, že Bartošovy údaje jsou již dnes zastaralé, ale přesto *„podržují dokumentační cenu dosud“ (Musejní spolek v Brně, 1969, s. 248).* Mnozí právě vycházejí ze studií Františka Bartoše a kdo přijede na Podluží, přesvědčí se, že i dnes jsou jeho slova platná. *„Jazyk spisovný moravský lid zná všude alespoň z kostela a z motliteb, mladší generace ovšem už i ze školy, a chová jej šetrně úctě. Člověku vzdělanému, knězi, učiteli, pokládalo by se za zlé, mluvil-li by ve svém úřadě nářečím třeba domácím; jakmile však Čech začne mluvit českým nářečím, jest právě tak na posměch, jako každý jiný, kdo mluví dialektem cizím. Mluvil-li by však domácí člověk se svými spoluobčany „dle písma“, panštil by se“ (Bartoš, 2003, s. 304).*

Kroj

Podlužácké kroje se z okolí Břeclavi vyčleňují jako zvláštní krojová skupina na Slovácku. Především výskytem ohnivě červených mužských nohavic nazývaných červenice. Předcházely jim nohavice červenofialové. Podluží patří k oblastem, kde se ještě dnes ve všední den nosí některé krojové součásti, nosí je především ženy starší generace. Kroj prošel také svým vývojem. Časem se začal kroj více zdobit, jindy jednoduché lemování je dnes bohatá kompozice. Přidalo se více barev, upravily se délky sukni a tvary rožků. Některé části krojů zanikly úplně, protože ztratily společenskou nebo praktickou funkci. Jinak dnešní velmi pestré krásně bohaté kroje se nosí při slavnostních příležitostech, především hodech, slavnostních duchovních svátcích, folklorních příležitostech. Velkou zásluhou na dochování krojů na Podluží mají především slovácké krúžky (Občané obce Hrušky, 1998; Jeřábek aj., 1962).

2.4 Podluží v současnosti

Dnes si Podluží, a tím se vyznačuje spolu s vinařstvím nejvíce, udržuje nadále lidové tradice, které jsou bohaté a patrné na každém kroku. Společně se setkávají u slavností, jako jsou hody, besedy u cimbálu, fašanky nebo folklorní festivaly. Trefně to postřehl Vladimír Židlický ve své nově vydané publikaci Lidé, kroje, tradice: *„Při práci na materiálu pro publikaci jsem si opět potvrdil, že stejně jako na Kyjovsku není ani v této části Moravského Slovácka uchovávání a rozvíjení tradic a hrdost na odkaz předků záležitost několika málo jedinců, ale že jde o integrální součást života obcí, v nichž se na nejdůležitějších tradičních slavnostech, jako jsou například hody, podílejí svým způsobem všichni obyvatelé, i když jako vždy a všude jsou hlavním motorem zapálení jednotlivci“* (Židlický, 2013, s. 7). Vinaři si svá vína porovnávají ve svých vinných sklepích, ale hlavně na koštech vína. Vinařská kultura prostupuje všemi obcemi Podluží. Vyhlášená pohostinnost Podlužáků otevírá domácím, ale také turistům sklepní uličky a především vinné sklepy. Oblast Podluží nejsou jenom udržované lidové tradice a všudypřítomné víno, ale také tradice sdružovací, spolková a tělovýchovná.

V roce 2001 vznikl Region Podluží, což je svazek obcí, který pořádá společné kulturní a sportovní akce. Společnými projekty se obce zavazují ke strategii rozvoje a podpoře regionu. Pod hlavičkou Regionu Podluží vznikají soutěže zpěváků, přehlídky folklorních souborů, vinné stezky nebo sportovní soutěže.

3 MĚSTYS MORAVSKÁ NOVÁ VES

Městys Moravská Nová Ves se nachází na rozhraní okresů Břeclav a Hodonín. Je jednou z nejvýraznějších a nejbohatších obcí oblasti Podluží. Leží v nejjižnějším cípu Moravy, u hranice se Slovenskem a kousek od Dolního Rakouska. Pro okolní vesnice dlouho bývala a pořád je kulturním a hospodářským centrem. Větší část katastru obce tvoří zemědělská obhospodařovaná půda, louky, které jsou dnes již rozorané a jezero o rozloze 120 hektarů (brožura Moravská Nová Ves, 2010).

3.1 Historie obce

První zmínky o tehdejší osadě Walterstoph se datují k roku 1261, pak v roce 1265 Waltersdorf a byla založená velehradským klášteřem. Poloha obce zapřičinila její několiknásobné zřustošení a vypálení. O nově vysazené vsi se v roce 1384 píše jako o Noveville, tedy Nové Vsi. Moravskou Novou Vsí je teprve od roku 1911. Od roku 1807 byla Nová Ves povýšena na městečko a mohly zde provozovat třikrát do roku trhy. V roce 1921 zde žilo 2883 obyvatel s převahou žen. V počátcích 20. století se změnou sociální struktury obyvatelstva se obec změnila ze zcela zemědělské na poloprůmyslovou. Vznikla řada nových podniků a rozvíjela se řemesla a obchod. Vznikly mlýn, cihelny, pily, elektrotechnické závody, cementářské závody a hospodářské družstvo. Působilo zde několik škol od obecné a měšťanské, také odborné, většinou zemědělsky zaměřené. Lidé se sdružovali ve spolcích a skupinkách s různými zájmovými činnostmi. Charakteristice činnosti spolků a zájmových skupin, spolu s venkovským duchovním životem se blíže budeme zabývat dále v textu. Svou pečeť a znak dostala obec v roce 1651 od krále Ferdinanda III. – Habsburského (Hrdlička, 2001; Kordiovský a Danihelka, 1999).

Révový keř na kůlu, který má po stranách vinařské nože, ve znaku obce také dokazuje, že Moravská Nová Ves je jednou v největších vinařských obcích na Podluží. Obec registruje na 340 drobných pěstitelů vinné révy, kteří obdělávají na 130 hektarů vinic. Znamé jsou sklepní uličky Výmol a Zátíší, kde je většina ze zhruba 170 vinných sklepů. Vinné sklepy v uvedených uličkách byly vybudovány v době hospodářské krize. Jsou postaveny z cihel z místní cihelny. V době krize neměla cihelna odbytiště, tak postavila vinné sklepy, které později prodávala místním vinařům (brožura Městys Moravská Nová Ves, 2010; Kordiovský a Danihelka, 1999).

3.2 Místní farnost

Původní fara i kostel vznikla v obci při jejím vysazení a až do roku 1527 náležely velehradskému klášteru. V roce 1605 byl kostel zničen a vypleněn Bočkajovci a fara byla spravována z Čejkovic, později z Mikulčic (Musejní spolek v Brně, 1969). Duchovní život obce tak můžeme datovat od roku 1685, kdy správa farnosti byla přestěhována z Mikulčic do tehdejší "Nové Vsi". Zde byly podmínky příznivější. Jak uvádí Plevová (2007) brněnský biskup Vincenc Josef Schrattenbach přijel nový kostel vysvětit 2. května 1807. Byl zasvěcen, jako původní gotický kostelík, opět sv. Jakubu staršímu. Převážnou část nákladů na výstavbu a na pozdější údržbu hradil majitel břeclovského panství, kníže Lichtenštejn. Budova farního kostela sice stála na svém místě již 34 let a dostavěna byla roku 1773, ale celé roky se farnost skládala na jeho vnitřní vybavení, které měli zabezpečovat právě farníci samotní. A až konsekrace, tedy vysvěcení, farníky uspokojilo a naplnilo je vědomím, že zdařilé dílo bude sloužit ještě potomkům v mnoha generacích. Další zvelebování farnosti spatřujeme v úsilí a působením kaplana nejen na novoveskou mládež, aby opravovali a vyzdobovali kostel a jeho okolí. Farníci se velmi často zúčastňovali tehdejších duchovních slavností v širokém okolí a posilňovali tak duchovní život. V době po 1. světové válce začali „moderní lidé“ odkládat jak příslušnost rakousko – uherskou, tak také příslušnost k římskokatolické církvi. Ovšem Slovácko, tedy i obyvatelé obce, převážně zůstali vždy katolíci. Velmi krušné chvíle si farnost zažila i v době 2. světové války a její konec přijali s obrovskou úlevou a také nadějami. Ovšem v šedesátých letech minulého století se více omezoval náboženský život farnosti. Místní odbor Charity Ludmila, kostelní jednoty byly zrušeny a Katolický dům byl zabaven. Přestaly se konat tradiční průvody při poutích nebo o Božím těle. Velmi výrazně se omezila účast věřících na bohoslužbách i dětí ve výuce náboženství. Přesto se vždy, když to bylo potřeba, našli brigádníci a dobrovolníci, kteří buď finančně přispěli, nebo vypomohli na opravách kostela i fary. *I tak na závěr historického zamyšlení krátká motlitba „Dědictví otců, zachovej nám Pane“* (Plevová, 2007, s. 25).

3.3 Občanské spolky minulosti

Vznik spolků koresponduje v obci s dobou revolučního roku 1848 a s uvědomováním si sociálních požadavků jako zrušení poddanství a roboty, později pak s rozpadem Rakouska – Uherska s požadavky národnostními. Nejstaršími spolky byly hospodářské, vinařské, pěvecké, čtenářské a spolky dobrovolných hasičů. Se vznikem samostatného

státu se spolková činnost rozvíjela velmi dobře. Spolky začaly vznikat k rozvoji názorových a zájmových skupin. Sportovní a duchovní skupiny uvádíme zvláště. Z dostupného výčtu 56 spolků, zaznamenaných v literatuře o obci Moravská Nová Ves a místních kronik, uveďme jen část: Živnostenský spolek Blahobyt, Čtenářský spolek Svornost, Sbor dobrovolných hasičů v Moravské Nové Vsi, Dělnické divadlo, Spořitelni a záloženský spolek, Spolek pro chov koní, Hospodářský spolek v Nové Vsi, Sdružení venkovské omladiny na Moravě, ve Slezku, a Dolních Rakousích. Místní skupina, Místní skupina Unie železničních zaměstnanců Československé republiky, Rybářský spolek, Včelařský spolek, Ludmila – Farní odbor Charity v Moravské Nové Vsi, Kroužek československých filatelistů, Družina československých válečných poškozců, Reiffeisenova záložna, Slovácký kroužek a jiné (Hrdlička, 2001; Kronika Moravská Nová Ves).

Mezi nejstarší považujeme kulturně vzdělávacím spolek „Svornost,“ který vznikl v roce 1883. Jeho hlavním posláním byla vzdělávací a kulturní činnost. Hlavní náplní bylo pořádání besed, divadelních představení, organizovaných zábav, pěstování sborového zpěvu a hlavně půjčování knih a časopisů. Zajímavostí pro dnešní generaci je, že spolek podpořil zřízení české reálné školy v Hodoníně a to nejen písemně, ale také materiálně (Hrdlička, 2001; Kronika Moravská Nová Ves).

Spořitelni a záloženský spolek zase vznikl na podporu vytvoření českého investičního kapitálu v roce 1898. Působil na zlepšení mravních a hmotných poměrů svých členů, ten mohl být pouze občanem bydlícím v Moravské Nové Vsi (Kronika Moravská Nová Ves).

Sbor dobrovolných hasičů patří mezi tradiční spolky. V Nové Vsi byl založen v roce 1896 a poskytoval nezištnou pomoc spoluobčanům při požárech a povodních. Z obav pro budoucí nedostatek mužů vzhledem k předválečným událostem byl založen také ženský sbor dobrovolných hasičů. Hasiči se velmi aktivně zapojovali do kulturního dění a pořádali hasičské výlety a především hasičské bály (Kronika Moravská Nová Ves).

Jedním z mnoha dávno zaniklých, ale o to zajímavějších je Spolek pro chov teplokrevných koní. Spolupracoval se spolky se stejným zájmem nejen v okrese Břeclav. V době Rakouska – Uherska na Moravě převládal chov arabských koní. Členové spolku založili plemennou knihu klisen. Pořádali kurzy, přednášky, zkoušky výkonnosti koní a hlavně výstavy. Později byl přičiněním spolku zřízen státní hřebčín (Kronika Moravská Nová Ves).

K udržení tradičních lidových zvyků a autentického folkloru přispěl a dodnes přispívá Slovácký krúžek. Mnoho lidových zvyků a projevů ze života obce vymizelo. „*Avšak zanikly i některé umělecké projevy, jež bezprostředně souvisely se životem a prací lidu, s lidovou vírou a obyčejí, protože pozbyly svou funkci. Dodnes žijí a rozvíjejí se ty projevy lidového umění, které dovedou mluvit srozumitelnou řečí k současnému člověku. A tyto projevy jsou a mohou být ještě dlouho aktivní silou, která v lidu vzniká a která mu současně dává nové podněty. Jsou to projevy umění, které procházelo staletou lidovou autokritikou, neustále se tříbilo a zdokonalovalo. Ty jsou a zůstanou nejen důležitým pramenem poznání způsobu života a kultury lidu, nýbrž i zdrojem estetických hodnot*“ (Jeřábek aj., 1962, s. 165).

V době úpadku lidové písně a zvyků se lidé více ubírali k městskému stylu života, proto se začaly tvořit slovácké krúžky. V Moravské Nové Vsi již od roku 1945. Díky nim jsou podlužácké tradice, písně, tance a především kroje stále živé.

Hody jsou nejstarší slavností ve všech obcích na Podluží. Jsou také nejoblíbenější tradicí Moravské Nové Vsi, která přežila do současnosti. Každoroční třídní oslavy probíhaly vždy ve dnech svátku zasvěcení místního kostela, sv. Jakubu. Veselice a tancovačky se konávaly na několika místech v obci a opravdu se jich zúčastňovala celá vesnice, ať už ve folklorním provedení v krojích nebo v moderním pojetí, které pořádaly různé spolky. Mohli bychom říci, že hody jsou každoroční a bez přerušení se slaví odedávna do současnosti. A to i v těžkých válečných dobách, kdy sdružování lidí bylo zakázáno. Kronikář například zachytil rok 1943, kdy byl přísný zákaz tanečních zábav. Hody se přesto před farou konaly. Sice pod rouškou starých slováckých zvyků a pouze do 24 hodin. Další rok se konaly pod rouškou kopané. Večer pak mohla proběhnout taneční zábava. Ovšem v den konání hodů dostal starosta od velících Němců příkaz, aby „lovci“ hledali v lesích parašutisty a jejich padáky (Kronika Moravské Nové Vsi 1936 – 1945).

Nelze nezpomenout velmi pestrý kulturní život divadelní, na který dodnes velmi emotivně vzpomínají starší generace. Především tělocvičné jednoty v obci se ve spolupráci s ostatními tehdejšími korporacemi podílely na pořádání divadelních představení. V jednom roce proběhlo třeba i více než 20 představení. I oslavy prvních let samostatného státu končily večerním představením. V roce 1928 při dvoudenních oslavách sklidila úspěch Tělocvičná jednota „Orel“ s představením hry „Ať žije naše republika“ a další večer byl sál přeplněn na hru nacvičenou Tělocvičnou jednotou Sokol „Duše lípy.“ Místní divadelní činnost ustala snad jen v roce 1939. Ovšem divadelní společnost ze Slovenska,

kteřá uprchla před nastupující politickou situací, se hrála v obci 15 činoher a operet. Oslavou místních tradic a zvyků se stala výpravná národopisná hra z podlužácké dědiny „Boží muka,“ kterou napsal Dr. Karel Prokeš, hudbu provedla slovácká kapela Františka Juráčka z Týnce a režírovala Lidka Hluchá, místní varhanice. Hra zachycovala místní svatební zvyky – svícu, prošení nevěsty, zatahování a slavnost hodů. Představilo se v ní 38 herců a hrála se desetkrát nejen v obci, ale i v okolí. V roce 1942 na slavnosti hodů byla hra provedena na návsi před kostelem. Ten tvořil spolu se silnicí a návší přirozenou kulisu. Účinkovalo zde na 300 krojovaných návštěvníků hodové veselice. Zajímavostí také je, že se vybralo 42 000 korun, které se věnovaly na kostelní hodiny. A jak už to bývá, i takové úspěchy jsou kritizovány. Jak dokazuje místní kronika, na představení byli přítomni němečtí důstojníci, a to část občanů v době války a vraždění za atentát na Heydricha, odsuzovala a zazlívala pořadatelům. Ovšem hra podle varhanice Hluché vznikla: „*aby zachytila čistotu našich zvyků, které vymírají a aby ukázala, že Slovácko má bohatý kroj a minulost a že lid s tak bohatou tradicí nezahyne*“ (Kronika Moravské Nové Vsi, 1936 – 1945, s. 61). Zmínky o divadelních představeních sehraných místními spolky se v kronikách obce od šedesátých let minulého století již neobjevují.

Po prostudování pro autorku dostupných materiálů o historii spolků můžeme tvrdit, že všechny zcela jistě přispěly k rozvoji kulturního, sportovního, společenského života, ke vzájemné pomoci všem spoluobčanům a k dochování místních folklorních tradic. Je nutné čtenářům přiblížit každoroční sbírky jak ošacení, tak sbírky finanční, pořádané rodičovským sdružením na nákup učebních pomůcek pro chudé žáky zdejších škol, na chudé děti, nezaopatřené staré lidi nebo výstavbu dalších prostor pro činnosti. Členové svou dobrovolnickou neúnavnou činností podporovali vždy zájem a myšlenku, která přispěla k zvelebení prostředí v obci a položila dobré základy pro další generace (Kronika Moravské Nové Vsi).

3.4 Tělovýchovná činnost

Můžeme říct, že asi nejstarším sportovním spolkem v obci je Tělovýchovná jednota Sokol, která byla založena v roce 1911. K Sokolu se hlásilo 55 členů. Nejenom že pravidelně cvičili v Obecním domě, ale také organizovali besídky a divadla. S podobnou náplní činnosti fungoval také Orel od roku 1920. Měli dokonce prostory k setkávání - Orlovnu, postavenou v roce 1921. Dále existovala Dělnická tělovýchovná jednota a začátky fotbalu můžeme datovat od roku 1822. Jednota sokolská hojně přispívala také do kulturního

života. Pořádala velmi oblíbená divadla pro dospělé i děti a část výnosů ze své činnosti poskytovala na nákup školních pomůcek pro chudé děti nebo na jiné prospěšné sbírky. Například v roce 1947 darovala škole loutkové divadlo. V roce 1937 zřídili v obci kino Světozor. Později pak organizovali výstavy vín. Po reorganizaci, ke které muselo dojít v roce 1948, ustavili zástupci všech sportovních oddílů v obci (tedy Sokola, Orla, Dělnické tělovýchovné jednoty a Sportovní klub kopané) jedinou tělovýchovnou organizaci „Sokol“. V pozdější Tělovýchovné jednotě Sokol působily oddíly: především kopaná (s největším počtem členů), volejbalisté, házená, odbíjená, oddíl sportovní gymnastiky, tenisté, šachisté, kuželkáři, později pak košíková, tenis a kulturistika. Zúčastňovali se různých tělovýchovných slavností, sportovních soutěží družstev, sportovních akademií později se účastnili na pražských spartakiádách (Hrdlička, 2001; Kronika Moravské Nové Vsi).

Sokolovna

Největším problémem Sokola, s největším počtem členů tělocvičného spolku, byl nedostatek místa na cvičení. Již před rokem 1940 se snažili členové Sokola získat pozemky pro tělocvičnu, ale všechny pokusy ztroskotaly. V roce 1941 Němci Sokol rozpustili a zabavili jeho jmění. *„Přesto však pokladníci ukládali na tajný fond Sokola každý haléř, který mohli. Zatajili i přes nedůvěru, dokonce členů Sokola, že tak činí ve svůj prospěch. Za okupace bylo tak potřebí vzájemné důvěry a mohlo být dokázáno mnohem víc, než bylo“* (Kronika Moravské Nové Vsi, 1936 – 1945, s. 47). Po dlouhá léta se aktivní členové snažili získat vhodné pozemky a hlavně finance na výstavbu tělocvičny. Z čistých výnosů z veškerých pořádaných akcí, jako byly divadelní představení, výstavy, taneční zábavy, plesy, dobrovolné příspěvky na knihovnu, cvičení a především veřejných sbírek, byla snaha vždy přispět na plánovanou výstavbu tělocvičny. V roce 1948 se Sokolu podařil nákup vhodných pozemků, ale až v roce 1963 byla dokončena stavba Sokolovny a mohla být velkolepě slavnostně otevřena. Dle tehdejších poctivých záznamů organizátorů bylo dobrovolně odpracováno 18 640 brigádnických hodin (Kronika Moravské Nové Vsi). Sokolovna je dodnes zázemím pro veškeré sportovní a kulturní činnosti v obci s největším sálem v okolí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE

Přesouváme se od teoretické části této práce k části praktické, ale zastavíme se u metodologie, již byl popisovaný výzkum zaštitěn. Při samotném výzkumu a analyzování dat nám informace z této části poslouží spíše jako startovací čára k pochopení integrovaného systému. Rozebereme zde blíže charakteristiku případu ve zkoumaném prostředí a metody získávání dat a přiblížíme způsob jejich analýzy pro kvalitativní výzkum s empirickou sondou stručného dotazníkového šetření.

4.1 Charakteristika případu

Pro tuto práci, která je zaměřena na identifikaci sociální participace v lokálním prostředí, byla vybrána obec Moravská Nová Ves s celkovým počtem obyvatel 2599 (v roce 2014) a průměrným věkem 41,55% (Zdroj: evidence obyvatel Městysu Moravská Nová Ves ze dne 30.09.2014). Snahou práce je charakterizovat občanská sdružení nebo sociální skupiny v daném prostředí a odhalit konkrétní způsoby participace mezi jednotlivými generacemi. Studium a interpretací dat by měly být obhájeny přínosy daného tématu pro sociální pedagogiku. Autorka zvolila empirickým designem případovou studii proto, že přímo vyžaduje: *“doslova tam, kde dochází laicky řečeno k přímé akci, být v centru dění, získávat data a „svědectví“ takzvaně z první ruky“* (Bassey in Švaříček aj., 2007, s. 99). A to autorce nedělalo významný problém. Jednak v dané obci žije, pracuje přímo na Úřadu městysu Moravská Nová Ves jako matrikářka, a získávané informace tak byly pro ni dostupnější. Autorkou byla vybrána případová studie, kde výzkumník vybere jev a hledá jeden nebo několik případů, které zamýšlený jev reprezentují a dále jej zkoumá (Švaříček aj., 2007) Za případy reprezentující sociální participaci byla zvolena občanská sdružení nebo identifikované sociální skupiny, které působí v místní lokalitě. Kritériem pro zařazení do studie byly činnosti, kterými se členové spolků zabývají ve volném čase. A působí nebo působily v současnosti. Současnost tak můžeme považovat od roku 2000 doposud. Zajímavostí pro výzkum pak je, že Městys Moravská Nová Ves od poloviny roku 2014 prochází změnami, které mohou mít vliv na samotnou sociální participaci. V daném roce proběhly komunální volby, v létě přebíralo nové vedení ředitelství základní školy i mateřské školy a po 25 letech došlo k výměně místního faráře. I když bylo již řečeno, že výzkum bude zaměřen na participaci sociální, vzhledem k probíhajícím komunálním volbám se autorka jen okrajově zabývala i politickou participací v době konání

komunálních voleb. Chtěla tím přiblížit atmosféru dění ve výzkumné oblasti. Realizovaný výzkum bude kombinací kvalitativních technik, vlastního pozorování a kvantitativního šetření.

4.2 Techniky sběru informací

Sociální participaci, jev který je předmětem našeho výzkumu, jsme se snažili lépe pochopit prostřednictvím pořázených rozhovorů a vlastního pozorování. K tomu nám pomohly bohaté zkušenosti respondentů. Zkoumaná oblast je tedy vhodná pro kvalitativní výzkum a je doplněna o kvantitativní šetření pomocí dotazníků. „*Kvalitativní výzkum je nenumerické šetření a interpretace sociální reality. Cílem tu je odkrýt význam podkládaný sdělovaným informacím*“ (Disman, 2002, s. 285). Výhodou kvalitativního výzkum v této práci spatřujeme v podrobném popisu souvislostí. Nevýhodou pak může být snadnější autorčino ovlivňování. V našem výzkumu bylo použito rozhovorů, analýzy dokumentů, zúčastněné pozorování a použití dotazníků.

Zúčastněné pozorování

Zúčastněné pozorování „*je styl výzkumu, ve kterém výzkumník participuje na každodenním životě lidí, které studuje*“ (Disman, 2002, s. 305). Protože autorka práce žije v obci, kde se výzkum realizuje, můžeme pak mluvit přímo o úplném participantovi, který roli člena skupiny přijímá přirozeně. Zúčastňuje se veřejných akcí a u některých je v organizačním týmu, nebo spolupracuje s vedoucími jednotlivých občanských sdružení. Autorka dříve bývala aktivní členkou některých sdružení. Ovšem pak mohou být v textu některé úvahy ovlivněny.

Nestandardizovaný rozhovor

Nestandardizovaný rozhovor „*je interakce mezi tazatelem a respondentem, pro kterou má tazatel jen velice obecný plán. Tento plán nezahrnuje výčet otázek, jejich znění ani jejich pořadí*“ (Disman, 2002, s. 308). Po pečlivém pozorování a průběžné analýze doposud nasbíraných informací se autorka rozhodla pro rozhovory tohoto typu se zástupci některých již rozdělených kategorií. Vedla ji k tomu úvaha o bohatých zkušenostech respondentů. K rozhodnutí přispěla také situace změny místního faráře. Rozhovory vznikaly po předešlém informování autorky, k čemu budou data použita a na jaké téma bude rozhovor veden. Se souhlasem každého respondenta byl k pořázení rozhovoru použit diktafon, aby se zamezilo přerušování způsobené psaním poznámek. Jména respondentů

nejsou záměrně uváděna. Některé rozhovory vznikly přímo v předem stanovené době a místě. Někdy se k rozhovoru spontánně přidal další respondent, který náhodně na dané místo přišel. Vzájemnou interakcí respondenta a tazatele, tedy autorky textu, vznikla nejen příjemná atmosféra, ale respondent se mnohdy stal i spoluautorem položených otázek. Ve většině případů pak následující otázka byla zrozena z odpovědi na otázku předchozí (Disman, 2002, s. 308).

Analýza dokumentů

Ke studiu dokumentů posloužily autorce především kroniky Moravské Nové Vsi a publikace věnované obci Moravská Nová Ves a oblasti Podluží, místní tiskoviny vydávané Základní školou Moravská Nová Ves, Mateřskou školou Moravská Nová Ves, Městyse Moravská Nová Ves a Regionem Podluží. Dále byly sledovány propagační materiály k jednotlivým veřejným akcím, příležitostné tiskoviny a dostupné internetové stránky některých občanských sdružení a obce.

Dotazníkové šetření

Dotazníkovým šetřením byly osloveny náhodně vybraní respondenti a jejich odpovědi posloužily k náhledu do popisované problematiky. Jednoduchý dotazník obsahoval 7 otázek a byl rozdělen na dvě části. V úvodu dotazníku byly uvedeny informace pro respondenta, jak bude nadále s jejich odpověďmi nakládáno a na jaké místo má být dotazník vrácen. V první části dotazníku byly otázky zaměřeny na získání rutinních informací, jako je pohlaví a věk respondenta, další částí byly dvě otázky zaměřené na veřejné akce v obci Moravská Nová Ves. Poslední část dotazníku byla určena pro respondenty starší 18 let. Zde autorka předpokládala, že budou odpovídat respondenti s právem volit v komunálních volbách. Tři otázky byly tedy zaměřeny na právě probíhající komunální volby. Výsledky a jednotlivý rozbor částí dotazníku je popisován v analýze případu.

4.3 Způsob analýzy

Při analýze dokumentů jsme vycházeli z principů zakotvené teorie. Švaříček, aj. (2007, s. 83, 84) popisují zakotvenou teorii vedle případové studie, etnografie a biografie jako jednu z nejužívanějších a nejužitečnějších ze zavedených designů v pedagogických vědách. Připouští však, že jiné designy si ze zakotvené teorie vypůjčují řadu analytických postupů. Využijeme tedy některé analytické postupy ze zakotvené teorie pro naši

případovou studii. Strauss a Corbinová (1999, s. 14) uvádějí, že „...zakotvená teorie je odhalena, vytvořena a prozatímně ověřena systematickým shromažďováním údajů, jejich analýza a teorie se vzájemně doplňují. Nezačínáme teorií, kterou bychom následně ověřovali. Spíše začínáme zkoumanou oblastí a necháváme, ať se vynoří to, co je v této oblasti významné.“ Snažíme se podmínky, ve kterých se sociální participace vyskytuje, a jednání, které k ní náleží, specifikovat. „To znamená, že naše teoretické výroky platí pouze pro tyto situace nebo okolnosti a pro žádné jiné neplatí“ (Strauss a Corbinová, 1999, s. 142).

Otevřené kódování

Údaje sesbírané pozorováním v terénu a analýzou dokumentů jsme rozebrali na části a dále pak kategorizací pojmů jsme seskupili třídy. Třídy pojmů jsme označili jako „oblasti.“ Do jednotlivých oblastí byly zařazeny občanské spolky nebo sociální skupiny působící v oblasti volnočasových aktivit občanů v obci Moravská Nová Ves a které mají podobné zaměření činnosti. Volnočasové aktivity občanů byly zaměřeny do šesti oblastí: oblast volnočasových aktivit místních škol, duchovní oblast, sportovní oblast, folklorní oblast, pěstitelská a chovatelská oblast a veřejně prospěšná oblast. Z pohledu sociálního pedagoga by bylo možné také zařazení do tříd třeba dle věku členů jednotlivých sociálních skupin. Vzhledem k tomu, že součástí jedné skupiny jsou mnohdy členové, které zahrnují všechny věkové skupiny, čili děti, mládež, dospělí i seniory, považovali jsme za rozumné ponechat je jako celek. To nás navedlo k další výzkumné otázce: „V čem konkrétně spatřují zástupci jednotlivých oblastí generační ovlivňování v zájmových činnostech?“ Tuto otázku jsme dále rozložili na negativní a pozitivní ovlivnění. K zodpovězení otázky nám pomohl rozbor pořízených rozhovorů se zástupci již zmiňovaných oblastí stejnou metodou.

5 IDENTIFIKACE ZÁJMOVÉ ČINNOSTI V SOUČASNOSTI

Výzkum prováděný v lokálním prostředí, je poznamenán úsilím o identifikaci a pochopení sociální participace v obci Moravská Nová Ves. Sociální participace, jak již bylo dříve uvedeno, vychází z dobrovolného členství v různých sociálních skupinách se společným zájmem, kterému věnujeme zpravidla alespoň část našeho volného času. Radost z takto prožité volnočasové aktivity nás motivuje k dalšímu setkávání, jež se stává pravidelností. Velmi důležitým aspektem zájmové činnosti dané lokality je také prostředí a zázemí, z které většina volnočasových aktivit vychází, jako základní zdroj pro analýzu dat nám posloužily všechny dostupné informace, autorčina místní znalost, pozorování v terénu a internetové stránky některých sdružení nebo skupin. Na základě takto sesbíraných dat jsme pak mohli charakterizovat jednotlivé sociální skupiny v obci. Vzhledem k rozmanitosti zájmů a množství identifikovaných formálních i neformálních skupin bylo nutné je dále utřídit. K tomuto logickému kroku nám pomohla náplň zájmové činnosti. Tím vzniklo šest oblastí se stejným nebo podobným zájmem členů zařazených sdružení nebo skupin. Jednotlivé oblasti jsme nazvali podle nejvýznamnější charakteristiky zájmové činnosti zařazených skupin a sdružení

5.1 Oblast volnočasových aktivity místních škol

Základní škola Moravská Nová Ves je úplná vesnická škola s prvním až devátým ročníkem. Budova prvního stupně je umístěna samostatně v centru obce. Druhý stupeň se nachází nedaleko, uprostřed zeleně na okraji obce. Celkem je v budovách 15 učeben a šest odborných pracoven. V budově druhého stupně je umístěna tělocvična, posilovna a součástí školy je sportovní areál s multifunkčním hřištěm a sektory pro atletické disciplíny. Areál i prostory v obou budovách škol jsou k dispozici nejen pro děti, ale také pro občany obce k využití v rámci zájmových činností. Školní družina umístěná v budově druhého stupně nabízí nejmladším žákům prvních až čtvrtých tříd rozmanitou zájmovou činnost ve známém prostředí. Ten žákům dává pocit bezpečí a využití času, než si je vyzvednou rodiče. Mimoškolní aktivity osmi zájmových útvarů jsou sdružovány pod hlavičkou Školního klubu. Organizovaný volný čas dětí je zde trávený se zkušenými vedoucími. Své schopnosti a dovednosti si děti rozvíjejí pravidelně jednou za týden nebo jedenkrát za čtrnáct dnů. Mimo pravidelné schůzky se děti účastní různých soutěží, výstav a sezónních akcí. Uvádíme přehled zájmových útvarů a jejich stručnou charakteristiku:

Název zájmového útvaru	Charakteristika
Kroužek anglického jazyka	děti se zde seznámí se základy anglického jazyka formou her, určeno pro děti 1. a 2. tříd
Výtvarný kroužek	zde se naučí novým výtvarným technikám rozvoji rukodělné činnosti, určeno pro děti 1. stupně
Zdravotnický kroužek	mladí zdravotníci se naučí nejen poskytnout první pomoc, poznávat léčivé bylinky, ale také vhodně jednat při zdraví ohrožujících situacích. Účastní se soutěží, kde sklízí úspěchy v kategoriích mladších i starších žáků
Modelářský kroužek	modeláři sklízí úspěchy na okresních, krajských i celorepublikových soutěžních výstavách. Zapálený vedoucí kroužku, působící již 32 let, učí modelářským technikám žáky od 3. třídy. Ale v současné době se mohou pochlubit i dvěma děvčaty. V průměru kroužek navštěvuje 10 až 14 modelářů
Rybářský kroužek	vedoucí kroužku se mladým rybářům věnuje také již 30 let. Přípravuje je jak po stránce teoretické, jako znalost rybářského řádu, nebo biologie, pro žáky od 3. třídy
Gymnastika	vede mladší žáky k pravidelnému cvičení, základům gymnastických disciplín a cvičení na náradí. Pro rodiče pořádají závěrečnou akademii, určeno pro 1. stupeň
Floorbal	sportovní kroužek. Především chlapci se učí pravidla florbalu, připravují se na soutěž a hrají pro zábavu, pro chlapce od 3. třídy
Redaktorský kroužek	učí způsoby jak informovat a sdělovat psaným slovem. Starají se o přísun informací ze školního i mimoškolního prostředí občanům a žákům v obci prostřednictvím vydávaného čtvrtletníku „Škola pod lupou,“ pro 2. stupeň

Tabulka 1: Charakteristika mimoškolních aktivit Základní školy. Zdroj: Základní škola Moravská Nová Ves.

Mateřská škola „Sluníčko“ Moravská Nová Ves, má samostatnou budovu s vlastní jídelnou, přírodním hřištěm a s přilehlým sportovním areálem. Čtyři třídy, které jsou pojmenovány podle zástupců z hmyzí říše Mravenečci, Berušky, Motýlci a Včeličky, jsou naplněny v průměru dvaceti pěti dětmi. Třídy jsou věkově smíšené a při práci s dětmi je kladen důraz na všestranný rozvoj osobnosti, životní hodnoty a kladný vztah k přírodě jak ve školních, tak v mimoškolních činnostech. O svých činnostech s dětmi učitelky mateřské školy pravidelně informují rodiče i ostatní ve čtvrtletníku „Okénko.“ Součástí čtvrtletníku jsou i soutěže, omalovánky a vystřihovánky pro děti. Zájmové kroužky mimoškolního vyučování jsou pod vedením společnosti Rytmik, mateřská škola dále nabízí: kroužek angličtiny, hru na flétnu, kroužek dovedných ručiček (Mateřská škola Moravská Nová Ves).

5.2 Duchovní oblast

Po velkých změnách ve společnosti po roce 1989 se začalo svobodněji dýchat a v srpnu roku 1990 došlo také ke změně duchovního správce farnosti v Moravské Nové Vsi. Dekretem biskupa brněnského byl farářem jmenován P. Stanislav Kovář. Do dnešního farního obvodu patří tři vesnice: Moravská Nová Ves s kostelem zasvěceným sv. Jakubu, Týnec s kostelem zasvěceným památce Stětí sv. Jana Křtitele a Hrušky s kaplí zasvěcenou sv. Bartoloměji. Velký zájem vzrostl také v zájmu o výuku náboženství školních dětí (ve školním roce 1990/91 to bylo 187 dětí, o rok později 193 dětí). Před novým farářem stálo mnoho úkolů nejen těch duchovních, ale i materiálních. Především vybudování nové fary v Moravské Nové Vsi a rozsáhlé opravy ve všech třech Božích domech, všechno za účasti farníků (Plevová, 2007). Jak už bylo zmiňováno v době výzkumu a zpracovávání této práce, docházelo po téměř 25letém působení místního faráře k jeho výměně. S ochotou sobě vlastní se věnoval především dětem a mládeži. Zpřístupnil faru nejen dětem, ale i již působícím sborům v obci, umožnil jim tak zázemí pro pravidelné setkávání. Více se rozvinuly nebo vznikly nové skupinky působící v duchovní oblasti, např. Zpěváčci od sv. Jakuba, Růžencové bratrstvo, Polyfonie nebo Chrámový sbor při farním kostele. Aktivně se na organizování kulturních akcí v obci a organizování oslav různých křesťanských slavností podílí neformální skupina Farní charita Moravská Nová Ves. V jejich režii je například každoročně pořádána celorepubliková tříkrálová sbírka. Nyní se projdeme bližší charakteristikou neformálních skupin, působících při farnosti Moravská Nová Ves. Uvedené skupiny spojuje víra, křesťanství, duchovní svět, které neodmyslitelně patří k obci. Zázemí nachází v místním kostele a faře.

Zpěváčci od sv. Jakuba je sbor dětí, který vznikl v roce 1989 a s jejich zpěvem se v kostele objevuje nový prvek - kytara. Děti se ve volných chvílích setkávají a nacvičují zpěv. Počet zpěváčků se různí se zájmem dětí. Nejvíce jich bylo 48. Představují se na různých příležitostech – při bohoslužbách, při svěcení vína, při slavnostním rozsvěcování vánočního stromku. Postupně se účastní poutních cest a setkávají se se zajímavými duchovními osobnostmi včetně samotného papeže Jana Pavla II. Navazují zahraniční přátelství a také zvou zahraniční hosty na koncerty k nám. Postupně navštívili poutní místa, jako například v Benátkách, Asissi, ve Fatimě v Portugalsku, ve Španělsku, Holadsku a jiných zemí (Plevová, 2007).

Polyfonie od sv. Jakuba v Moravské Nové Vsi vznikla ze starších dětí, které zpívaly v dětském pěveckém sboru Zpěváčci od sv. Jakuba a na podnět pana faráře se zaměřily na nácvič náročnějších vícehlasných skladeb v roce 1995. Sbor zpíval při slavnostních akcích a obřadech konaných ve všech třech kostelech, které patří k farnosti. Vystupovaly v různých koutech republiky, ale i v zahraničí (Plevová, 2007).

Chrámový sbor při farním kostele sv. Jakuba existuje od roku 1913 a neodmyslitelně patří k církevním obřadům a jeho činnost závisí především na ochotě lidí. Úkolem sboru je doplnit liturgii kněze při mši svaté a zpestřit ji zpěvem. Zúčastňují se svatebních a pohřebních obřadů, křtů, biřmování a primičních mší. Zachovávají atmosféru vánočních a velikonočních obřadů, Květné neděle nebo Velkého pátku. Zde se nám nabízí možnost zmínit nejvýznamnější osobnost, která svůj život zasvětila právě chrámovému sboru. Slečna Lidka Hluchá byla varhanicí od 16ti let, hrála, zpívala, dirigovala a skládala texty k písním, básně k oslavám a vedla ochotnické divadlo. Činnost ukončila ve svých 92 letech v roce 1989. Členové sboru jsou místní občané, kteří věnují svůj čas rozjímání v duchovních písních. Schází se nejen na pravidelných zkouškách sboru, ale také na soukromých oslavách členů (Plevová, 2007).

Růžencové Bratrstvo založil pan farář Stanislav Kovář pro mladé farníky, kterým se líbilo náboženství pro dospělé. Scházeli se vždy po 14 dnech v kostele sv. Jakuba a modlili se růženec rozjímavým způsobem. Každý si řekl svou myšlenku, na jaký úmysl se 14 dní modlil. Pak byla určená dvojice, která připravila rozjímání (myšlenku) ke každému desátku růžence při společné myšlence. Za své si vzali přípravu Farníčku (měsíčník s duchovním zamyšlením, příběhy, oslavě křesťanských svátků, příkladů z historie, pro děti omalovánky a kvízů všechno v duchovních myšlenkách). Původně bylo 19 členů a během prázdnin přicházeli noví. Pro farníky a hlavně pro mládež pomáhali panu faráři s přípravou na poutní cesty nejen v naší republice, ale také do zahraničí. Několik členů se rozhodlo pro duchovní povolání (Plevová, 2007).

Bratři Arimatejští v Moravské Nové Vsi, neboli Bratrstvo sv. Josefa Arimatie. Sv. Josef Arimatie, byl Ježíšovým učedníkem, vyžádal si tělo Pána Ježíše, zabalil ho do plátna a pochoval do hrobky vytesané ve skále. Bratři prokazují službu zemřelým tím, že je k hrobu doprovázejí a do země ukládají. V naší obci existují nepřetržitě od roku 1836, kdy zde řádila cholera a mnoho lidí tehdy zemřelo. (Plevová, 2007)

Za svou službu dostávali peníze, které skládali a pořizovali do kostela potřebné. Tak například světlo – lustr: je symbolem světla věčného, které vyprošujeme našim zemřelým, obraz Pohřeb Páně (stál tři zlaté), nové oblečení – osm plášťů z černého sukna, nové máry z březového dřeva. Počet členů se pohyboval vždy kolem 40 mužů. Své služby rozšířili na úklid na hřbitově a pomoc při výzdobě kostela (Plevová, 2007).

V současné době má spolek zhruba 30 členů. Patnáct členů je v aktivní službě a zbytek jsou vzhledem k věku vysloužilí členové. Za pohřeb od pozůstalých dostávají 1000,- Kč. Každému, kdo v den pohřbu vykonal službu, (většinou je to osm mužů) náleží 40,- Kč a zbytek peněz se uloží. Ze společného fondu se přispívá vždy na dobrou věc, na které se všichni členové jedenkrát za rok domluví (například na opravu kostela nebo fary). Z vlastní zkušenosti vím, jaké starosti odpadnou při zařizování pohřbu, když taková služba v obci existuje. V okolních obcích to samozřejmostí není. Snad spolek bratří ochotných a dobrovolných nezanikne a ve svém poslání bude pokračovat.

5.3 Sportovní oblast

Po společenských změnách v roce 1989 došlo také ke změně v organizaci TJ Sokol. Změnou registrace vznikla Tělovýchovná jednota a některé oddíly se osamostatnily. Většina z nich založila občanské sdružení a část oddílů zanikla. A jak se moderní doba rozvíjela, vznikaly i nové sportovní oddíly nebo soukromí cvičitelé. V současné době v obci působí tenisté jako jediní pod hlavičkou Tělovýchovné jednoty s 30 členy. Dále pak aerobic, neformální, ale stále skupinky hráčů fotbalu a badmintonu, Fotbalový klub Moravská Nová Ves, o. s., oddíl kulturistů a mažoretky. Současná náplň většiny oddílů nebo skupin se zabývá již pouze sportovní činností. Ve Fotbalovém klubu, o. s. a Neonkách Moravská Nová Ves, o.s., se věnují dětem a mládeži od 3 do 20 let, také se aktivně podílejí na spoluorganizování veřejných akcí pořádaných Městysem Moravská Nová Ves.

Neonky Moravská Nová Ves, občanské sdružení zahrnuje asi 60 členek v rozmezí od 3 do 20 let. Slaví úspěch v soutěžích mažoretkového sportu na poli nejen domácím, ale také zahraničním. Snahou sdružení je vést hlavně děvčata k pravidelnému pohybu, rozvíjet jejich osobnost a pohybový aparát pomocí tance. Pravidelná činnost zahrnuje trénink, choreografii a pohybovou průpravu. Vzhledem k početnosti a intenzitě setkávání (3-4 krát týdně) by potřebovaly vlastní prostory. Kvůli využitelnosti Sokolovny

i tělocvičny základní školy se musí přizpůsobovat volnu v těchto prostorách (Neonky mažoretky z Moravské Nové Vsi).

Fotbalový klub Moravská Nová Ves má okolo 90 členů ve věku od 4 do 60 let. Nejmladší příprava se již také účastní registrovaných soutěží po vzoru svých starších kamarádů v žácích, dorostu i mužích. Vysloužilí, ale stále aktivní hráči fotbalu se již tradičně schází v neformálních skupinách, které se nazývají „staří páni“ nebo „vinné mušky.“ Zázemí mají fotbalisté na fotbalovém hřišti s nově vybudovanými kabinami a v zimních měsících trénují v místní sokolovně. Na svých webových stránkách informují fanoušky o úspěších v soutěžích, ale také se snaží vychovávat rodiče malých fotbalistů „*Desaterem pro rodiče*“ (Fotbalová příprava, 2015).

Sokolovna

Tisíce brigádnických hodin odpracovali obětaví místní občané, aby byla v roce 1963 slavnostně otevřena sokolovna, která doposud supluje kulturní dům. Konají se tady různé koncerty, slavnosti, plesy, výstavy, ale především slouží ke sportovnímu využití občanů. S rozpadem Tělovýchovné jednoty v roce 1990 byla budova a veškeré zařízení přenecháno ke správě Městysu Moravská Nová Ves. Vedení rozhodlo o pronájmu budovy za určitý peněžitý obnos na veškeré využití, tedy sportovní i kulturní. Teprve v roce 2014 se zbylým členům TJ Moravská Nová Ves podařilo s vedením obce dohodnout, že pronájmy za využití budovy nebudou od spolků nebo organizovaných skupin požadovány. Myšlenku, že sokolovna byla občany postavena, aby byla také občany využívána, sdílejí nejen členové TJ Moravská Nová Ves, ale také vedení obce.

5.4 Folklorní oblast

Slovácký krúžek Moravská Nová Ves působí jako registrované občanské sdružení teprve od roku 2005. První zmínky sledujeme v roce 1945, ale většinou se vznik datuje od roku 1956 (Musejní spolek v Brně, 1969). Sdružuje 58 členů. Nejmladším je teprve 16 let a do krúžku většinou následují svoje rodiče a prarodiče. Členové prospěšně využívají volného času k obnovení starých lidových tradic a zachování krásy lidových krojů. Jsou organizátory tradičních Svatojakubských hodů v Moravské Nové Vsi, dále organizují každoročně krojový ples a aktivně se spolupodílejí na veškerých kulturních, společenských a folklorních činnostech v obci. Součástí krúžku je chasa, která sdružuje především mladé lidi, dále pak mužský a ženský sbor.

Mužský sbor vznikl v roce 1982. Pravidelně se scházejí jedenkrát týdně a častěji pak před vystoupením. Při svých vystoupeních jsou oděni do tradičních mužáckých krojů. Staré ale i ty nově vniklé podlužácké písničky z jejich repertoáru můžeme slyšet na všech místních folklorních a kulturních akcích. Na akcích v okolních vesnicích, různých folklorních festivalech nejen na Podluží a také v sousedním Slovensku a Rakousku. Jsou pořadatelé Předhodovního zpívání, které se koná vždy v sobotu před tradičními Svatojakubskými hody v obci. K příležitosti jejich třicátého výročí vydali, spolu s ženským sborem, dvoj CD s názvem „Písňe s láskou vyšívané“.

Ženský sbor byl založen v roce 2000, a jak říkají členky sboru „...*dyž možů chuapé, tož možem aj my spívat...*“ Většina členek sboru jsou manželkami členů mužského sboru. Ženský sbor vystupuje v tradičních slavnostních ženských krojích také na všech akcích pořádaných v obci a sklízí úspěchy na folklorních festivalech v oblasti Podluží. Založily vlastní pořad – setkání ženských sborů s názvem „O buchtách a milování.“ Součástí bývá vždy košt vlastnoručně upečených buchet, kde jednotlivé recepty byly shromážděny a vydány v tištěné kuchařce.

Dětský folklorní soubor Jatelinka vznikl nově v roce 1996 a navázal na práci dětí, pod vedením zakladatelky paní učitelky Marie Polanské (prvně vznikl v roce 1970). V současnosti sdružuje přibližně 60 členů, většinou dětí ve věku od šesti let. Pro velký zájem dětí i z okolí se rozdělil na dvě skupiny. Druhá skupina Jatelinečka sdružuje děti od čtyř do šesti let. Schází se pravidelně jeden až dvakrát týdně podle potřeby a hustoty vystoupení. Návěst je doprovázen vlastní cimbálovou muzikou. Obě skupiny dětí velmi úspěšně reprezentují na nejen domácích akcích, akcích v oblasti Podluží, ale také se zúčastňují folklorních festivalů v České republice, dále pak na Slovensku, Maďarsku a v Rakousku. Jejich repertoárem jsou tradiční dětské lidové písně, říkadla a hádanky. Děti vystupují v tradičních dětských krojích slavnostních i těch, které všedně nosili naši předkové. Velký úspěch zaznamenal kroj zvaný „pasinky,“ který je podobou těch, ve kterých chodily naše babičky a prababičky.

5.5 Pěstitelská a chovatelská oblast

V obci působí **Myslivecký sdružení „Tři topoly,“** který vznikl registrací v roce 2011 a má 12 členů a **Myslivecký spolek LUH Moravská Nová Ves,** který zde působí od roku 1992 s deseti členy. Na souvislých honebních pozemcích v katastrálním území Moravská Nová Ves provozují a zajišťují výkon práva myslivosti. Zvěř nejenom loví, ale také chrání,

sčítají, přikrmují a plánují. Mohou si přivlastňovat ulovenou nebo nalezenou uhynulou zvěř. Většina členů je dále členem spolu podobného zaměření, jako jsou rybáři, včelaři a úzce spolupracují s dalšími mysliveckými sdruženími z okolí.

Donedávna zde působil **spolek chovatelů holubů**. Většina členů již zemřela a o zajímavý koníček přestal být zájem. A i přesto jsou v obci dva úspěšní chovatelé, kteří se účastní celorepublikových závodů. Chovají poštovní a závodní holuby. Ve svých holubnicích mají přes 200 kusů holubů, včetně šampionů. Ročně se účastní na 19 závodů po celé republice (Zpravodaj Moravská Nová Ves, 2012, s. 24).

Kynologický klub Moravská Nová Ves našel v roce 1990 zázemí v obci a přešel ze sousedních Hrušek. Věnuje se sportovnímu výcviku psů, má 15 stálých členů a schází se pravidelně každou sobotu na zrekonstruovaném cvičišti. Každoročně pořádají v obci oblíbenou „Voříškiádu.“ To je výstava a soutěž ve sportovních disciplínách psů bez průkazu původu. O své činnosti pravidelně informují v místním Zpravodaji.

Český svaz včelařů, občanské sdružení základní organizace Moravská Nová Ves v současnosti registruje 18 včelařů, kteří se starají přibližně o 320 včelstev. Sdružuje včelaře v Moravské Nové Vsi, Hrušek a Týnce. Více než polovina členů je ve věku 65 až 70 let. Pomalu se zájem o náročnou, ale velmi prospěšnou činnost zvyšuje i u mladší generace. To dokazuje příchod nových mladých členů do sdružení. Pro představu vzpomeňme zápis z kroniky z roku 1923, kdy v obci působilo 13 včelařů s 69 včelstvy. Počet včelařů je tedy přibližně stejný, ale počet včelstev se výrazně změnil. Podle názoru předsedy místního sdružení to může způsobovat větší a dostupnější informovanost o obor a modernější technologie, které usnadňují práci včelařů.

Moravský rybářský svaz, místní organizace Moravská Nová Ves, funguje od 1971 roku, ale stejně jako počátky včelařů nebo vinařů sahají hluboko do minulosti. Organizace sdružuje kolem 300 rybářů včetně dětí z Moravské Nové Vsi, Týnce, Prušánek nebo také Mikulčic. Jejich hlavní zálibou je lov ryb a provádění výkonu rybářského práva dle stanov Rybářského svazu. Starají se o pořádek kolem vody a vychovávají děti a mládež ke kladnému vztahu k přírodě. Každoročně pořádají rybářské závody pro dospělé i pro děti.

Občanské sdružení Prostrom více než 10 let prosazuje v obci a jejím okolí ochranu životního prostředí. Podle zákona je oprávněna vstupovat do správního řízení ohledně

kácení dřevin rostoucích mimo les, čehož v dané lokalitě dostatečně využívá. Vysazuje, ošetřuje a pečuje o dřeviny v obci.

Základní organizace českého zahrádkářského svazu Moravská Nová Ves sdružuje 100 členů. Jejich prvotním zájmem je pěstování květin, ovoce, zeleniny, okrasný keřů a ovocných stromků a jejich následná péče. Pořádají odborné přednášky a besedy, tematické ukázky vazeb a výzdob (vždy na jaro, léto, podzim i zimu). Poskytují poradenskou a informační činnost o škůdcích, jejich prevenci a různých novinkách pro práci na zahradě. Pro veřejnost pořádají zájezdy na Flóru Olomouc nebo Čejkovické bylinkové slavnosti.

Vinařstvím se v obci zabývá 340 vinařů a drobných pěstitelů vinné révy. Obhospodařují 130 hektarů vinic a patří sem 170 vinných sklepů. Na pohyb ve známých sklepních uličkách Výmol a Zátíší dohlíží patron vinařů sv. Urban. Socha věnovaná Městysem Moravská Nová Ves vinařům, kteří se sdružují ve třech spolcích a společně podporují vinařskou turistiku na jižní Moravě.

Nejmladší **Vinaříček, občanské sdružení** vznikl v roce 2012 aktivitou mladých vinařů v obci. Nabízí spíše komorní posezení s vinaři nad výsledky jejich celoroční práce ve sklepní uličce Výmol. Dále nabízí zážitkové a kulinářské akce na Podluží ve spolupráci s vinaři ostatních obcí. Prezentují se na tradičních vinařských akcích a pořádají akce vlastní, kterými si už získali hodně příznivců. Například domácí zabijačka spojená s degustací vína, Moravská v růžovém, Noční otevřené sklepy, Václavský burčákový pochod a jiné (Vinaříček, 2015).

Vinařský spolek Moravská Nová Ves sdružuje přibližně 120 členů z Moravské Nové Vsi a blízkého okolí se zájmem o vinařství a vinohradnictví, ať již na amatérské nebo profesionální úrovni. Vznikl v roce 2003 bez historické návaznosti. Spolek je hlavním organizátorem tradičních vinařských akcí, pořádá mimo jiné také besedy a přednášky o výrobě vína, nových technologiích pěstování a ošetřování vinic a řízené degustace a to nejen pro své členy (Víšková, 2011; Vinařský spolek Moravská Nová Ves, 2015).

Collegium vinitorum je registrované sdružení, které je nejstarším uskupením a má i ochranu názvu a znaku. Vzniklo v roce 2000 z neformální skupiny zvané „Pátkaři“, kteří se o rozvoj současného vinařství zasloužili snad nejvíce. Od roku 1968 se vždy v pátek setkávají a vzájemně si porovnávají vína. Od té doby se vinaři již obměnili a určili si přesná pravidla pro degustaci i pěstování vinné révy (Hrdlička, 2001; Víšková, 2011).

Po jejich vzoru se schází mnoho skupinek v obci a zdá se, že je to ten nejlepší způsob jak se naučit dělat kvalitní víno. Vinaři z Moravské jsou úspěšní nejen na domácích výstavách vín, ale i na zahraničních.

Nejvýraznější osobností vinařství je **pan Lubomír Glos**, který udává krok moderním vinařům. Je pěstitelem, šlechtitelem, experimentátorem a věnuje se vysokému umění vinifikace. Aktivně pracuje ve Sdružení vinařů ČR. *„Díky jeho otevřenosti a zejména jeho přednáškám se u nás postupně začalo s do té doby nevídanými zelenými pracemi, redukcí násady, malolaktickým kvašením...“* (Čím vším proslula Moravská Nová Ves in Sommelier, 2011, s. 30 – 37). Z jeho šlechtitelské laboratoře vzešla například Cabernet Moravia, Fratava, Modrava. *„Cabernetu Moravia postavili neověští vinaři dřevěný památník, kterým připomínají a vzdávají úctu i práci jeho tvůrce.““* *Od Moravské se začalo učit i okolí...“* (Čím vším proslula Moravská Nová Ves in Sommelier, 2011, s. 30 – 37).

5.6 Veřejně prospěšná oblast

Sbor dobrovolných hasičů navázal na dávno zaniklý spolek místních dobrovolných hasičů. Oficiálně začal fungovat zaregistrováním v roce 2014. Náplní sboru je výcvik dětí a mládeže, protipožární výchova a podpora jejich zájmu o hasičskou problematiku. Členové sboru jsou zástupci všech věkových kategorií. Dospělí členové vykonávají odborný dohled při všech veřejných akcích v obci. Setkávají se pravidelně dvakrát týdně v klubovně, kterou jim propůjčila Místní organizace zahrádkářského svazu. Jsou spolupořadatelé akcí pořádaných v obci především pro děti, ale zúčastňují se i hasičských soutěží v okresech Hodonín a Břeclav.

Rodinný klub Brouček vznikl přirozeně v roce 2007 na společenských diskuzích, kde byla identifikována potřeba dělat něco pro nejmenší. Hlavní činností členů je práce s dětmi a podpora rodinného života. Rodiče spolu s dětmi se schází v hezkém prostředí přizpůsobené pro nejmenší děti dvakrát týdně. Navzájem se podporují, vyměňují zkušenosti a organizují akce zaměřené především pro děti. Tak v obci vznikly například dvě oddechová místa pro děti, dospělí i seniory s názvem „vlídná hnízda.“ Dále pořádají svoje akce, ale také spolupracují s ostatními spolky a Městyssem Moravská Nová Ves.

Hnutí Brontosaurus, oddíl Ještěrky Moravská Nová Ves připravují pro děti a mládež pestré aktivity, spolupořádají dětské, kulturní a sportovní akce v obci Moravská Nová Ves.

Vedou své členy ekologickou výchovou k pomoci přírodě a svému okolí. Sbírají staré železo, pořádají jarní úklidy v přírodě, v zimě krmí zvěř a vyvěšují ptačí budky. Členové oddílu Ještěrek se scházejí pravidelně v klubovně poskytnuté Městyssem Moravská Nová Ves. Pořádají jedno a vícedenní výlety a letní tábory. Zajímavý je propracovaný systém vzdělávání vedoucích a instruktorů Hnutí Brontosaurus. Pro své vedoucí a instruktory pořádají programy s tematickými semináři zaměřenými především na ekologickou výchovu a volnočasovou pedagogiku obecně.

Smile by horse, obecně prospěšná společnost je zaměřená na činnost organizování a zprostředkování zážitků, výletů, koncertů, kulturních a sportovních akcí pro děti z dětských domovů, Klokánků, či pěstounských rodin. Pravidelně každý měsíc vydávají neprodejní časopis „Smile přináší usměv“ (Smile by horse, 2015).

Jihomoravská komunitní nadace vznikla v roce 2008 a je členem Asociace komunitních nadací v České republice. Jejím cílem je rozvíjet občanskou společnost a filantropii na území okresů Břeclav a Hodonín. Nadace je nezávislá a podporuje kulturní, sportovní, ekologické a jiné projekty prospěšné místním obyvatelům, dále přispívá k rozvoji regionu. Pod její hlavičkou vznikají projekty, jako jsou například sbírky nepotřebných a použitých věcí, které se dále prodávají na bleších trzích, pořádají výstavy fotografií, získaných pro nadaci, debaty s občany a jinými představiteli veřejného života s názvem „Čaj o páté“ nebo „Moravská Nová Ves o našich snech, přáních a starostech.“ Tématem jsou záležitosti důležité pro život v komunitě. Dalšími projekty jsou charitativní večere se zajímavými lidmi, aukce vín nebo mše za Václava Havla. Nadace zorganizovala focení dnes již medializovaného kalendáře „Odcházející krása,“ kde modelkami se staly babičky ve věku od 70 let z Moravské Nové Vsi, které jako jedny z posledních nosí denně všední tradiční kroje. Dalším projektem, který vyvolal vlnu pozitivních a také negativních reakcí folkloristů i jiných bylo vytvoření kalendáře „Šohaji,“ který nafotil světoznámý Robert Vano (Křivánek, 2014; Matuszková, 2015). Z výtěžku pořádaných akcí je založen fond, z kterého se financují projekty na podporu rozvoje místní komunity. Vytvořením kalendáře s publikovanými obrázky místní hochů v tradičních krojích v pojetí Roberta Vana se otevřelo v místní komunitě téma jak pracovat s folklorem, aby přinášel prospěch celé komunitě. Tématem se v debatách s občany chce v budoucnu Jihomoravská nadace více zabývat.

Dílčí závěr:

Některé z uvedených sdružení zahrnují všechny věkové kategorie členů. Tím se navzájem ovlivňují, učí se komunikaci a toleranci. Získávají informace o dané aktivitě, předávají si zkušenosti a rady. Zájmovou činnost v obci od mimoškolního vyučování dětí až po vedení skupin dospělých občanů vedou jak profesionálové z řad pedagogického sboru základní školy, místní farář, tak také nadšení dobrovolníci. Zázemí je jim poskytováno především Městyssem Moravská Nová Ves. Většina zkušeben, kluboven a zařízení je v režii městyse. Vzniklé neformální skupiny oblasti duchovní nachází své zázemí v kostele a především v místní faře. Autorčino úsilí o identifikaci a charakteristiku sociální participace v místní komunitě bylo pochopeno prostřednictvím volnočasových aktivit sociálních skupin, oddílů, sdružení nebo klubů. Zájmová činnost skupin byla tak vodítkem pro setřídění do šesti uvedených oblastí.

6 GENERAČNÍ OVLIVŇOVÁNÍ

Přepisováním a další analýzou osmi pořizovaných rozhovorů se zástupci jednotlivých oblastí jsme se začali ptát, co je hlavní myšlenkou, která se objevuje ve všech pořizovaných rozhovorech. Tímto kódováním nám vyvstal další dílčí cíl práce. Najít odpověď na otázku: „**V čem konkrétně je spatřováno v místní komunitě generační ovlivňování v zájmových činnostech?**“ Tuto otázku jsme dále rozložili na negativní a pozitivní ovlivnění. Nejprve se zaměříme, v čem jsou spatřovány negativní názory a vzápětí uvedeme příklady respondentů, v čem může být spatřeno pozitivní ovlivnění. S rozborem myšlenky jsme se snažili nastínit také atmosféru jednotlivých rozhovorů. Můžete si proto všimnout, že většina rozhovorů včetně dotazování autorky je interpretována v nářečí, kterým se v obci běžně komunikuje. Autorka také zastává názor, že přepsáním rozhovorů do spisovného jazyka by se znehodnotila autentičnost a vymizela by zprostředkovaná atmosféra.

Rozhovor s panem farářem, který v obci působil 25 let a vychoval jednu generaci, proběhl v místní faře a neočekávaně se přidala dlouholetá členka chrámového sboru. V uvolněné atmosféře, vlastní panu faráři, probíhal rozhovor přirozeně a plynule. Největší problém vidí pan farář v rychlém vývoji a působení sociálních sítí, a tím ztráty soukromí. Naopak, klade důraz, v pozitivním smyslu, na ochotu rodičů, vzájemném prožívání, které upevňuje mezilidské vztahy, které jsou důležité pro další život dětí.

„No, nová generace? To je bída a utrpení. Ty jsou zmrzačené internetem a sociálníma sítěma a vším takovým. Já z toho vůbec nemám radost....Vždycky platila zásada, že člověk musí mít určitý svý soukromí. Já na to teda nejsem. Už před lety mě nějaký mladej řekl, že žiju 100 let za opicama, že otázka soukromí je dávno překonaná. No a já jsem se s tím mladým člověkem hádal. A prásk... Uteklo pět šest roků a je to pravda. Bohužel. Není to k dobru člověka. Je to ke škodě...“

„Ono je to jenom o lidech a taky i o ochotě rodičů. Protože vždycky, když jsme někam jeli, trval jsem na tom, že s nama musí jet i někteří rodiče. A někdy to dopadlo tak, že pro 7 dětí byl jeden rodič. Bez nich to nešlo. „ Dodám, že strašně důležitý byly ty mezilidský vztahy, které se budovaly tím, že se něco hezkýho prožilo. Děcka najednou věděly, že určitým způsobem patří k sobě... ...Vždycky jsou tam mezilidský vztahy a musí se jim dát impulz. Ale ty lidi musí spolu něco prožít. Pokud se budou jenom potkávat a budou se zdravit... No, a když trošku odrostli, tak jsme se začali modlit. Děcka si tak mezi sebou vybudovali vztah. Pak to přerostlo, když už byli větší. Tak to byli různěcové bratrstvo... Někteří úplně z Moravské odešli, někteří se mezi sebou oženili, jeden je kněz a jedna je sestra v klášteře. Ale třeba 1x za rok se sejdou. A to jsou prostě ty vztahy... Stmelilo je to. Určitě jádro zůstalo a pořád se scházejí. Zůstaly tam ta kamarádské vztahy, to je úžasné. To jsou ty důležité momenty přátelství a života...“

Dlouholetá členka Chrámového sboru při místním kostele se k rozhovoru, který vznikl spontánně, ochotně přidala a podělila se o své životní zkušenosti. Pan farář jí dával v mnohém za pravdu. Důraz kladného ovlivňování předpokládá především v prožívání společných běžných věcí v rodinné důvěře, která se pak z rodičů přenáší na děti. Důležité také je povzbuzení do další činnosti. Povzdechla si na rozdělení obce na jakési skupiny a rivalitu mezi nimi, která se traduje už několik generací. Ale vzhledem ke kapacitě této práce, to může být podmětem k dalšímu zkoumání.

„... taky jsem ta, která musela. Toto je i to, co v sobě musíš umět zlomit. Stařenka nám říkala: „ to musíš, tamto musíš a toto ne.“ A to byla porodní babka a v té době byla celkem pokroková, ale neuměla věci vysvětlit...Potom jsem si říkala, jéjda mane, ale toto se mě nelíbí, a toto se mě nelíbí, tak jak to vlastně je? Aha dyť my jako, protože jsme křesťané a nejsme svatí, tak jsme tady otroci něčeho... Ale musíme se naučit: „Pane Bože, promiň.“ A snažit se to pochopit...A to všechno je o výchově a hlavně o důvěře v rodině.

„Jenomže to je všechno o lidech, kdo co chce dělat...Vzpomínám si vždycky na nedávno zesnulou paní Košutovou, ta měla k devadesátce. Na velikonoce Vzkříšení jsou Bohoslužby strašně dlouhé. Je to asi tak dvě hodiny. A paní Košutová tehdy říkala: „ To byua všecko tak pěkné, a vy jste to tak pěkně zpívali. To bylo přes dvě hodiny a já bych tady eště vydržaua.“ A to jsou takové tůkesy, které člověka nakopnou, a řekne si, že to má dělat. A že je škoda, když by se to jaksi ztratilo... nemusíme jenom hřímat, ale můžeme i my to svědectví ještě podávat...

Nastupující pan farář, od léta 2014, spatřuje negativum ve své oblasti především v jakési zkostnatělosti kněžích ve snaze vyhovět svým křesťanům a objasnil také důvody. V pozitivním smyslu vyzdvihl pěknou mezigenerační spolupráci, kterou srovnal s předešlým působištěm. Můžeme to přirovnat také jako vzájemné prožívání starostí i radostí. Autorka se po letmém rozhovoru k této myšlence vrátila zpět. Pan farář byl velmi vstřícný a po pár týdnech už beze spěchu spolu podrobněji probrali i jiné aktuální témata v obci. Bohužel vzhledem k omezenému rozsahu této práce není možné se všemi zabývat.

Zaujala mě ta věc, jak jste říkal, že babičkám v kostele při mši se moc nelíbí, že tam chodí mladé rodiny s dětmi a ty děti pláčou nebo jinak ruší a oni pak neslyší.

Ano více se kněží přizpůsobili tomu, že když jim to vadí v prožívání zbožnosti, když to ruší liturgii, tak prostě kněží souhlasili s tím..., že jsme mnohé mladé rodiny dostali ven. Protože co to následuje? No, když naučíme své dítě od malička něčemu. A ono v neděli je naučeno, když šli rodiče do kostela a dítě s někým nechali doma. Bylo naučeno, že v neděli ráno zapne televizi a dívá se na pohádky. Potom, když je mu šest sedm let a my chceme, aby začalo chodit do kostela a žilo jako křesťan, a pro něho je to nepříjemné, protože do té doby mělo neděli takovou pohodovou a teďka musí někam jít a nemůže se dívat na to, na co chce..... No, ale ten problém začal právě tím, že mnohým starším to trošku vadilo. Že děti to tam ruší. Ale jinak asi to není takový nový problém. Protože když posloucháme třeba evangelium...Tak když tam pan Ježíš měl nějaký proslov, teda něco říkal lidem, učil je, tak apoštolové byli nervózní taky z těch dětí. Jo. Dokonce on sám Ježíš

jich napomenul: „Nechte maličké, nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, také jim patří nebeské království...“ Oni to ti apoštolové měli v nejlepším úmyslu... Tak máme tady autoritu, všichni ho chtějí poslouchat a toto je ruší... Ale pan Ježíš jim jasně ukázal, jaká by měla být ta správná cesta. Ty maličké si to prožívají svým způsobem. Jo. Když je jednou z tama dáme pryč, nemůžeme věřit, že jednou tam budou chodit ...a rádi...

Ano, plně souhlasím. Když jsme s bratrem byli malí, tak u nás se babička snažila dodržovat křesťanské zvyky a slavit křesťanské svátky, ale do kostela nás pravidelně chodit nedonutila. Rodinné mše, pohřby, křty – i našich dětí, Vánoce nebo Velikonoce to ano, ale pravidelně v neděli do kostela jsme nechodili. Oni nemuseli chodit ani naši rodiče, tak nás to nenaučili. Když nemuseli chodit oni, tak my taky ne.

Hmmmm. Když se chodí do kostela a stojí to na tradicích, tak je to špatné... Je špatné, když to stojí na tradicích.

Máte ještě nějaký postřeh – poznatek o generačních rozdílech, o rozepři mezi generacemi?

Já jsem překvapený třeba konkrétně v Moravské Nové Vsi, ale taky v Hruškách. Taková pěkná spolupráce mezigenerační. To je taková pomoc, když mluvím s těmi lidmi, a když přijde babička popovídat si a ne o svých problémech, ale o problémech jejich dětí. Jo, nebo vnuků. Ale ne, že by to chtěla nějak jinak, ale ví, že mají nějaký problém a je to trápí... nebyl jsem zvyklý. Nesetkal jsem se dodeřka s takovým počtem těchto lidí, jo. A z druhé stany se mi tady stalo, že zemřel někdo a mladí se trápili a ptali se, jestli nemohli být lepší k dědečkovi a jestli pro něj nemohli udělat víc. Ale bylo vidět, že to bylo upřímné, otevřené... Že to nebyla babička nebo dědeček – přítěž pro ně. Že to byl člověk, který má svoji důstojnost a oni se jenom ptali, jestli udělali všechno, aby byl šťastný, dokud žil. A to mě tady opravdu oslovilo. Sedum let sem před tím působil na pokraji Vysočiny a možná ani jednou za těch sedum let jsem se nesetkal s něčím takovým. A tady (od léta 2014) už několikrát. Tak z toho jsem měl takovou upřímnou radost. To mě překvapilo.

A mladí se k Vám spíše vrací? Protože trend byl po 90. roku, takový boom, že všichni začali chodit do kostela, že chtěli věřit, jakoby se chtěli začít obracet na víru, i když do té doby to nedělali. No a pak už to pomalu ustupovalo. A zůstali v podstatě jen ti z rodin, které to tak měli nastavené.

No to bylo. Takový bum. Ale to bylo všude, nejen tady v Moravské. Na moravských diecézích to jde vidět, když to porovnáme s českými diecézemi. V českých diecézích to došlo tak daleko, že těch křesťanů je tam tak málo... Ale ti, kteří žijí jako křesťané, už ví proč. A ty rodiny se budují na křesťanských základech. Tam dítě nepřemýšlí, jestli půjde v neděli do kostela. Tam ho maminka vede od začátku a je vedeno tak nějak láskou k tomu. A ono to přijímá. Při posledním sčítání účastníků bohoslužeb, tak v moravské diecezi, kde je ještě těch věřících, tak tam je stále ubývá. A je to vidět oproti před čtyřmi lety. Zase nás je míň. A v Českých diecézích, kde je křesťanů tak málo, tak kromě jedné všechny posílily. Příklad v Moravské je asi 2 600 obyvatel a v kostele bylo přes 200 lidí. Kdyby 260, tak je to 10%. Kdežto v Čechách to je 1%, ale zvedá se to. Takže tam, co chodí do kostela, už ví proč a nějak to tam k tomu vedou. Tady na Moravě je stále hodně tradice, a proto to klesá a ještě to bude klesat.

Zástupce z oblasti sportu ne příliš šťastně vidí právě to, že se lidé nechtějí moc angažovat, jsou ovlivňováni penězi, ale to přišlo vývojem doby. Rozhovor byl autorce poskytnut nahodile při návštěvě její kanceláře. Byly upřesněny záležitosti ohledně rozpadu

Tělovýchovné jednoty a patrná byla také vzpomínka na veškeré zaniklé tělovýchovné činnosti. S nostalgií se střídala radost, že se podařila dohoda o užívání sokolovny, tak jak nám ji tady naši předkové zanechali. Čili aby byla sokolovna dostupná pro všechny občany.

Myslíte si, že rozpad TJ bylo z finančního hlediska?

„Ne, to nebylo z finančního hlediska. To začalo tak, že fotbalisti se chtěli osamostatnit. Jich bylo nejvíc, aby neměli starost s ostatními oddíly. Navrhovali jsme jim, že jsou v podstatě jediní aktivní (oni v té době hráli soutěže), že ostatní by byli jenom součástí. Ale oni nechtěli, chtěli být sami. Zaregistrovali se a jsou Fotbalový klub Moravská Nová Ves.

Málo lidí se totiž najde k tomu, aby byli tak nějak veřejně činní a možná nastala ta doba.... Byl jsem ve výboru ještě původního Sokola, tak možná je to 30 let, a tehdy se nikdo neptal to dělat, to nedělat. Nikdo nehleděl, esli z toho má nějakú finanční kompenzaci. Kdežto teď je to víc o penězích. Například v tenisovém kurtu se za rok otočí 30 000,- Kč a jde to jenom do toho kurtu, aby to bylo schopné provozu....“

„Smlouvou přešel majetek TJ na obec (myšleno Městys Moravská Nová Ves). V době rozpadu to obec vzala pod svá ochranná křídla. Tím pádem jsme majetek darovali obci. Jaká hodnota a tak dál to se nikde neuvádělo. Nakonec ten majetek obce, je zase pořád všech občanů...Pak obec rozhodla, že tam bude platba za hodiny v sokolovně. Což my, jako Tělovýchovná jednota jsme s tím nesouhlasili. Já osobně a zbylí tři kolegové jsem pořád tlačil na to, aby se nájem za použití sokolovny neplatil. Z poslední dohody z roku 2014 vyplývá, že Rada městyse rozhodla, že tělovýchovná činnost na sokolovně bude zdarma...“

Další oslovená k rozhovoru je **učitelka, která se aktivně věnovala činnosti** především v oblasti duchovní a folklorní, aktivně se podílela na pořádání kulturních akcí v obci. Byla redaktorkou místního čtvrtletníku Zpravodaj a také do něj přispívala svými články. S vášní pro dějiny byly osvěženy počátky vzniku spolků a jejich zapálení pro věc. Podle ní je nejméně přínosná zodpovědnost, kterou si mladí lidé nechtějí připustit, a s tím je pak spojeno vychování zástupce pro další kvalitní vedení daného spolku. Dalším problémem vidí peníze. Zároveň také připouští, že se přece schopní mladí lidé najdou, ale už ne tak hojně.

„Dřív měly spolky větší váženost. Když se v něčem angažovaly, tak chtěly opravdu něco změnit. Jenže to bylo období, kdy všechno vznikalo znovu. To bylo ovlivněno tím, že skončilo Rakousko-Uhersko a vznikala nová republika a každý měl názor, jak by se to správně mělo vést. Kdežto teďta je to o penězích. Nejsou peníze od státu? Zajímavé je to, že dříve byli občané schopni vlastně hodně věcí si sami financovat.... Vždycky je ve spolku tak 1 – 2 lidí, kteří stojí za tím spolkem. Problém nastane, když si nevychovejí zástupce... Děcka nechtějí převzít zodpovědnost... Mladí nemají chuť jít na nějaké volby, podpořit je na kandidátky a nebo se účastnit ve spolku při nějakém organizování... No, pár jich je, třeba u vinařů....“

Rozhovor vnikl ve zkušebně dětského folklorního souboru. Dlouholetá **vedoucí místního dětského folklorního souboru**, učitelka, současná ředitelka mateřské školy a protagonistka v podstatě všech akcí s folklorním programem pořádaných obcí Moravská Nová Ves politovala velká úskalí, která spatřuje v pohodlnosti dnešních dětí, která vychází z primární rodiny. Ale se zapálením až vášní přikládala velké pozitivum zážitkům při znovu zrekonstruování dětského kroje minulých let. Vynikající spolupráci s generací už prababiček a jejich odměnění v podobě zrealizování těchto krojů. Kroje se těší pozitivnímu ohlasu na folklorních festivalech a přehlídkách.

„do zájmových kroužků chodí jedna skupina děcek. A ta druhá skupina nechodí nikam. To sú děcka, které všeccko zajímá a děcka, které nezajímá vůbec nic. Ta první skupina chodí aj do Jatelinky, aj do mažoretok, aj do šikovných ručiček, aj třeba do atletiky.“

Čím si myslíš, že to je?

„Myslím, že to je vedením z domu. Ty decka majú doma pohodlí. Oni si sednú k televizi, rodiče jim všeccko podsunú, proč by nekam chodily? A je to aj v povaze, nekteké sú pohodlné a nechce nic. Zajímavé je, že děcka, které sú aktivní, majú aj aktivní rodiče. Tak je to aj vedením rodičů. Aktivita v rodině je poznat.“

Musím sa nezeptat na nové kroje – pasinky. Jak vznikly?

„Když jsem dělala školu lidových tradic, tak při závěrečných zkouškách – jeden z předmětů byly lidové kroje. Dostala jsem téma „Jak se (ne)oblékaly děti v minulém století při koupání a hrách.“ No a já sem sa rozjela po celém Podluží, od Staré Břeclavi, přes Moravskou až do Bojanovic. Ani nevím kolik tetiček sem vyspovídala. Zháňala sem fotky a došla sem k tomu, že sa nosívaly tady ta pasinky. Nekde tomu říkali pasnice, pasiny, v Bojanovicách sa tomu říká kaboš. Tyto šatičky s čepečkem nosily děcka od narození až do 7 8 roků. A nosili to aj kluci. Tato drnda (myšleno čepeček)plátěná, co děcka nosijú, nebo vyšívaná jako lajbl. Naša stařa v tom chodila a ona mě říkala, jak to bylo ušité. Šilo sa to ze starých šatů nebo z duchen a v zimě ze zimních materiálů. Tak sme to udělai tak, aby to nebylo příliš složité. Práca byla hodnocena jako velice dobře. Nejvíc sem byla překvapená z reakcí stařenek, když sme v tom vystupovali poprvé. Bylo to tady na Den seniorů v Moravské Nové Vsi. Jak sme slezli z jeviště, tak sa na mňa babičky nahrnuly: „kdes to vzaula, dyť já sem v tem chodívaua...“ A začaly mě nosit fotky, když byly malé. Velký úspěch sme měli aj na krajské přehlídce ve Strážnici – a tams byla taky. Jak pásno, choreografie a hlavně kroje. Porota byla unesená, byli sme nejlepší.“

A kroje, ve kterých děti vystupovaly před pasinkama? V tych sem vystupovala eště já?

„Červené sukénky, bílý lajbl, modrá zástěrka. To sú kroje, které byly umělé. Vznikly v 50 – 60 letech minulého století. Prý s tým došly nejaké zpěvačky z dechovky. Vznikly uměle pro soubory, které v té době vznikaly nebo se rozmohly v domech kultury a při velkých podnikách. Všichni viděli červené sukne, tak teho našili a nikdo neřešil, esli to má nejaké historické základy. Historicky to nepatří nikam. Vzniklo to uměle tady na jeviště...“

Na téma negativního smýšlení seniorů, ale i mladších, které bylo formováno totalitním režimem, se **ředitelka nadace** rozhořčovala s jakousi lítostí přímo v prostorách nadace, kde rozhovor proběhl. Negativní v současnosti ředitelka u seniorů spatřuje nesamostatnost se rozhodovat nebo projevovat nahlas svůj názor. Uvolnění při rozhovoru přišlo při povídání o životně nezbytné participaci občanů na projektech nadace a na životě vůbec. A s hrdostí nad povedeným projektem a se zapálením pro věc se v rozhovoru přešlo na dobrovolníky, kteří svou nezištnou prací přispívají především propagací podlužáckého folkloru. A zároveň si pochvalovala pracovitou a nápaditou mládež. Rozhovor byl zakončen návštěvou rodáků z Podluží, žijících v Argentíně a z autorky-aktérky rozhovoru této práce se stala dobrovolnice nadace.

Vraťme se k seniorům – důchodcům. Nafotili jste kalendář s babičkami „Odcházející krása“
Také musely pochopit, o čem to bude. První utekly.

A od místních byly taky negativní ohlasy.....a to bude vždycky. Většinou kritizují ti, co eště nic nedokázali. Bojí se říct svůj názor. I když se jim to líbí, před ostatníma řeknou kritiku, jako většina.

Od seniorek vím, že chodí pomáhat jenom tak. Dobrovolně.

Ano, ale důchodci mají zásadní problém. Když žili v totáči a byli zvyklí na centralizovaný způsob myšlení. A oni nechápou tu americkou filozofii. A to je: že já občan, jsem se rozhodla, že založím nadaci. A založila ji... A oni jsou zvyklí, že čekají, kdo jim někdo řekne, že to mají udělat. A tato generace mají s tímto myšlením problém. A jde to až do čtyřicetiletých lidí. Snažím se jim vysvětlovat, kdo to založil a oni mají problém si srovnat, že já jsem se rozhodla založit nadaci a dělat ty a ty projekty. Ale teď mám i dobrou zpětnou vazbu od lidí i v tomto věku. Po zveřejnění kalendáře od Vana „Šohaji.“ A to je součást úspěchu.

„...U nás když sú ti dobrovolníci, a já ty děcka mám strašně ráda, tak ve škole sú to přidrží spratci. Tak sem chodí všichni dobrovolně. A všem, co sem přijdou, říkáme, že nejsme organizace s malýma cílami. Tady sa nebojte říkat, že chcete byt prezidentem, milionářem, že chcete pracovat v OSN, prostě že toto chcete byt nejlepší v něčem. A pořád je učíme zpětnou vazbu. Jich to baví a jsou otevření...zase ale všem dobrovolníkům říkám, že to není otroctví, že mají školu nebo sa jim nechce... Tady je důležitý sociální kapitál. Někteří dobrovolníci, neví ani co, to je. Ale tak nějak to přirozeně vycítí. A to my potřebujeme, a oni také...“

Rozhovor s **příbuzným autorky** byl pořízen ze záznamů rodinné oslavy. Dodatečně byl získán ústní souhlas se zveřejněním. Zajímavostí pro výzkum je myšlenka respondenta.

„ nakonec su rád, že ty včely si po tatovi, vašem dědovi, vzal brácha. Zjistil sem, až su starý, že mám na nich alergii. Dyž mňa pichnú, opuchnu a šecko mňa svědí... No, ale dyby si jich nevzal, mosel bych sa postarat já. S tatú sme jich dělaly dycky, odmalička, tak bych to snád mosél nejak udělat...“

I přes „zdravotní handicap“ respondent uvažoval o pokračování v ušlechtilém zájmu svého zemřelého otce, včelaření. To dokazuje úctu k předkům, rodinné tradici a vztah k zálibě, ke které byl veden v mládí.

Dílčí závěr:

Odpovědi na otázku z úvodu této kapitoly: „**V čem konkrétně je spatřováno v místní komunitě generační ovlivňování v zájmových činnostech?**“ nám poskytl rozbor rozhovorů, které byly pořizeny se zástupci jednotlivých oblastí. Stručné shrnutí jsme dále rozdělili na pozitivní a negativní znaky, které byly v rozhovorech roztrženy a kterými jsou generace ovlivňovány.

Jako **negativní znak** je spatřován v penězích, které buď schází na činnost samotnou, nebo brání ve větší angažovanosti na veřejném životě. Zároveň je ale vzat v úvahu názor, že je to vývojem doby, který nelze zastavit. S tím může souviset také to, že mladí lidé si v současnosti nepřipouští zodpovědnost, a následně je ohrožena výchova zástupců pro další pokračování v zájmové činnosti. Pro dnešní dobu typická pohodlnost dětí, která vychází z výchovy v rodině je dalším negativním znakem, který můžeme spojit s projevy názorů na veřejnosti a nesamostatnosti dospělých a seniorů. Za negativní je také považováno rozdělení obce na větší skupiny jak demograficky (horní nebo dolní konec obce), tak názorově (vy jste krojovaní a my ne) a s tím spojená jakási rivalita mezi občany. V duchovní oblasti je spatřováno negativum v „zkostratělosti“ instituce a působení sociálních sítí, které způsobuje ztrátu soukromí. K zamyšlení pak je názor, že pokud stojí duchovní život na tradici, „tak je to špatné.“

Nejvýraznější **pozitivní znak** byl v rozboru rozhovorů spatřen ve vzájemném prožívání. Dále pak ochotě rodičů a rodinné důvěře, která plyne z výchovy v rodině. Důležitá je pro místní komunitu zpětná vazba. Jako je povzbuzování do další činnosti od spoluobčanů, aktivní spolupráce babiček a tetiček na rekonstrukci místních lidových krojů pro děti a vynikající spolupráce dobrovolníků seniorů i mládeže. Pozitivní, především do budoucnosti je názor, že mladí a schopní lidé se v obci najdou a také, že je respektován odkaz předků v podobě sokolovny nebo pokračování v zálibě otce.

V rozhovorech jsme odkryli témata, kterými by bylo zajímavé se dále zabývat. Vyslovením různých názorů a pohledů na věc by mohlo vnést do diskutovaných situací více světla. Bohužel rozsah této bakalářské práce a časové důvody nám rozbor více témat neumožňuje.

7 VZÁJEMNÁ PROVÁZANOST JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ

Vzájemnou provázaností a spoluprací jednotlivých spolkových oblastí v obci chceme ucelit náhled do problematiky sociální participace, která je sledována ve volnočasových aktivitách občanů. Jednou z možností je popsání veřejných kulturních akcí, na kterých se účastní více spolků. Využijeme názory spoluorganizátorů, které jsme získali z rozhovorů. Pro celistvost uvádíme výsledky dotazníkového šetření k veřejným akcím, které bylo provedeno současně s dotazováním k probíhajícím komunálním volbám. Jak už bylo v textu uvedeno, rok 2014 byl v obci Moravská Nová Ves rokem změn. Mezi změny patří také průběh a výsledky v komunálních volbách, které si tímto osvěžíme. Přiblížíme si podporu místní samosprávy občanským spolkům a zájmové činnosti občanů. Poté přejdeme ke kulturní sféře a možnosti využití práce sociálního pedagoga v lokálním prostředí.

7.1 Účast v komunálních volbách

Při samotném pozorování prolínání se rozdělených oblastí zájmů obyvatel v obci nelze nezpomenout participaci politickou. Ve dnech 10. a 11. října 2014 se konaly volby do zastupitelstva obce, což je vždy spojováno s určitými vyhlídkami a očekáváním. Na jedné straně napjatě lidé očekávají jména na „kandidátkách“ a lidé na kandidátních listinách očekávají účast ve volbách samotných. V obci Moravská Nová Ves se volí 15 členů zastupitelstva. Do seznamů voličů bylo zapsáno celkem 2 144 občanů a voleb se zúčastnilo 1 069 voličů, tj. 44,46 %. Lídři jednotlivých stran nebo hnutí se netajili, že je čím dál těžší občany přesvědčit, aby se aktivněji účastnili a podpořili je přímo na kandidátních listinách. Ucházelo se tedy šest politických stran nebo hnutí: KDU-ČSL, TOP 09, ČSSD, KSČM, sdružení nezávislých kandidátů MĚSTYS PRO ŽIVOT a Volba pro obec. Volební programy jednotlivých stran nebo hnutí se nijak zvlášť nelišily.

Ovšem jedna zvláštnost ve volebním programu sdružení nezávislých kandidátů Volby pro obec, která vzbudila velkou diskusi mezi občany, se přece jen vyskytla. Žádný volební program totiž občanům ani nenabídl. A přece získali dva mandáty do zastupitelstva obce. Vsadili na jména kandidátů a u příjmení žen - kandidátek uvedli ještě rodné příjmení. Dle sdělení lídra proto, aby si lidé dokázali při samotném výběru uvědomit, z které rodiny z obce kandidátky pochází. Naskytá se nám tedy otázka, **zda občané v Moravské Nové Vsi volí raději strany/ hnutí nebo jednotlivé kandidáty?**

Před komunálními volbami bylo provedeno dotazníkové šetření. Z odpovědí mělo vyplynout základní povědomí občanů o komunálních volbách. Zda občané vědí, kolik politických stran nebo sdružení se v roce 2014 ve volbách uchází, jestli se sami účastní voleb a jestli raději volí strany/ hnutí nebo jednotlivé kandidáty. Ze 100 osobně předaných dotazníků náhodným respondentů se vrátilo 61 vyplněných dotazníků. V 15 případech na otázku týkajícího se počtu ucházejících stran/ hnutí byla uvedena buď špatná nebo žádná odpověď. Z toho se 7 respondentů voleb neúčastní a 8 respondentů se voleb do zastupitelstva obce účastní. Z toho půlka, čili 4 respondenti volí jednotlivé kandidáty a 4 volí raději celé strany nebo hnutí. Dalších 46 respondentů zná počet stran nebo hnutí, které se letošních komunálních voleb účastní. Z toho počtu 4 respondenti jsou rozhodnuti se voleb neúčastnit. Z počtu 42 respondentů, kteří mají v úmyslu se k volebním urnám dostavit, volí 17 respondentů raději jednotlivé kandidáty, 21 respondentů bude volit celé strany a 4 respondenti budou volit kombinací obou variant.

Občané zvolili 15 členů zastupitelstva z celkového počtu 60 kandidátů. TOP 09 získala 5 mandátů, sdružení nezávislých kandidátů MĚSTYS PRO OBEC získalo 3 mandáty. KSČM získala 1 mandát. ČSSD, KDU-ČSL a Volba pro obec získali po 2 mandátech.

Z dotazníkového šetření můžeme vyvodit, že občané Moravské Nové Vsi mají vcelku přehled o tom, jaké strany nebo hnutí kandidují v komunálních volbách v roce 2014. A jenom rozdíl čtyř respondentů je v tom, že raději dají přednost celé straně nebo hnutí před jednotlivými kandidáty. Otevřenou otázkou však zůstává, zda získáním 2 mandátů Volbě pro obec skutečně pomohly uvedené informace o kandidátkách s rodným příjmením.

7.2 Finanční podpora místní samosprávy

Velmi důležitou úlohu v současnosti hraje finanční podpora od místní samosprávy, kterou je zájmová činnost a kulturně sportovní využití v obci zajišťovány. Z historického náhledu činnosti spolků, který jsme uvedli v teoretické části, si můžeme všimnout, že spolky, sdružení nebo skupiny vynakládaly více úsilí různorodou činností na získání vlastních prostředků. Pořádáním například divadelních představení, sportovních přehlídek, besed, výstav nebo různých sbírek. Naši předkové byli pospolitější, více se setkávali a povídali si, dokázali se přirozeně pobavit. Nemáme zde v úmyslu porovnávat historii se současnou situací. Vývojem společnosti se mnohé změnilo. Nastoupila moderní technologie, rozhlas, televize. Později počítačová technika a sociální síť. Svět je rychlejší, lidé jsou si blíže, ale v podstatě se odcizili. Řešením může být právě zájmová činnost, kterou je třeba

podporovat. S podporou už automaticky počítá i místní samospráva ve svém každoročním rozpočtu. Městys Moravská Nová Ves zajišťuje zázemí většině místních skupin a sdružení ve svých budovách. Odpouští spolkům hrazení nájmu za klubovny a zkušebny a financuje jim náklady na energie. V režii městyse jsou také náklady na údržbu a opravy sportovišť, dětských hřišť a sokolovny, která je pořád centrem kulturního a sportovního dění v obci. Na kulturní a sportovní akce a na podporu samotné zájmové činnosti občanů je v roce 2015 připraveno dalších 1 839 800,- Kč (Městys Moravská Nová Ves, 2015). Bez finančních prostředků a materiálního zajištění ze strany Městyse Moravská Nová Ves si dnes už jen málokdo dokáže představit pořádání veřejných akcí.

7.3 Kulturní akce

V dotaznících na kulturní akce nám respondenti odpovídali na dvě otázky. **Která z akcí je pro respondenty nejzajímavější a zda by v obci ještě uvítali jinou akci.** V závorce byla uvedena nápopěda oblasti, jako kulturní, sportovní nebo jiná. Výsledky šetření nám budou dále vodítkem pro popis kulturní akce.

Ze 100 náhodně rozdaných dotazníků se vyplněných s dotazy na pořádané akce vrátilo 76. Z toho bylo vyplněno v 56 případech ženami v letech od 35 do 65 let. Muži vyplnili dotazník v 19 případech a většinou také v letech od 35 do 65 let. Pro ženy je nejzajímavější akcí Den lidových řemesel, v zápětí to jsou tradiční Hody a na třetím místě pak Vinobraní. Ženy by uvítaly ještě více kultury a pro bližší specifikaci uvedly taneční zábavy, hudební večery, jazz nebo divadlo. Méně hlasů pak dostaly sportovní akce a navrhuji například atletické nebo hasičské závody, zajímavostí je běh pro dobročinné účely.

Pro muže jsou nejzajímavější Hody, pak Den lidových řemesel s rozdílem jednoho hlasu a stejně se umístilo Vinobraní. Se stejným počtem hlasů by uvítali sportovní akce blíže nspecifikované a divadlo. Podle uvedených výsledků nemůžeme tvrdit, že se jedná o názor většiny občanů, ale poslouží nám k náhledu o uvažování obyvatel o veřejném kulturním dění v obci.

Den lidových řemesel

V současnosti je to akce s již více než patnáctiletou tradicí. S návštěvností kolem 1500 návštěvníků a zhruba 200 účinkujícími patří mezi nejoblíbenější festivaly tance, hudby, tradiční lidové kultury a místních specialit v okolí.

Pro bližší pochopení se ale musíme vrátit na úplný začátek. Místní majitelka vetešnictví uspořádala pro své nejbližší přátele na dvorku vetešnictví prvního května „Den lidových řemesel“. Pozvala pár známých, kteří ovládají nějaké to řemeslo a další s domácími zvířátky jako byla koza nebo kůň a vařili si domácí speciality, nechyběla věštkyň. Pro úspěch si na další rok udělali tento den rozšířenější a na ulici před vetešnictvím postavila pár stánků, kde hrála už i muzika. A pro další velký úspěch napadla hlavní aktérku myšlenka příště to udělat na náměstí. Tehdejší starostka tento nápad plně podpořila a další ročník se konal pod záštitou obecního úřadu.

Kromě tradičního jarmarku, ukázek řemesel a rukodělných prací je od ranních hodin, většinou po prvomájové mši v kostele, zahájen bohatý kulturní program. Většinou je zahajován místními mažoretkami a pak je už naladěna na folklorní notu. Představují se nejdříve dětské folklorní soubory. Mezi pozvanými hosty z nejbližšího okolí nebo také ze zahraničí nesmí chybět místní Jatelinka a Jatelinečka. Po dětských tanečnicích a zpěvácích nastoupí místní dospělí folkloristé. Mužský a ženský sbor z Moravské Nové Vsi a poté jsou přivítáni hosté z různých koutů republiky, ale také ze zahraničí. V podvečer se změní žánr. Možnost dostane třeba swing nebo jazz a ve večerních hodinách se představí modernější pojetí. Možnost se dá nejen známým hvězdám z televize, ale také z blízkého okolí. Hlavní organizátorky jsme se zeptali:

Patříš mezi stěžejní organizátory a v okolí se ví, že akce v Moravské jsou programově dobře zpracované. Podle čeho vybíráš účinkující?

„Člověk musí mít přehled. O prázdninách s manželem jezdíme na různé festivaly. Když jezdíme s děckama – jatelinkovými, tak taky hodně vidíme. Jak různě co organizovat. A když vytvářím program na některou s akcí, tak většinou dám na to, co se mi líbí a co by se mohlo líbit lidem. Je to asi dar. Já jsem kulturní člověk a na takové akce chodím moc ráda. Pořád je hodně folklorních oblastí, které je třeba sem dostat, aby si lidi rozšířili obzor. Aby neviděli enom Podluží a Slovensko. Aby tak viděli třeba Horňácko, nebo Kyjovsko, Hanácké Slovácko. Je to takový způsob jak tady lidem ukázat, jak to funguje jinde, aby mohli mět srovnání. A já sem ráda, dyž sa to podaří. Neskutečně tyto akce prožívám a rodina se mnú. Řekla bych, že je to můj život. Člověk to má asi v sobě.“

S organizací pomáhají členové různých spolků nebo skupin. Den lidových řemesel je prezentací také místních specialit, které mají možnost prodávat spolky nebo domácí občané. Vinařský spolek pro návštěvníky každoročně připravuje ochutnávku z bohaté nabídky „neoveských“ vín. Na děti se také nezapomíná. O jejich zábavu se celý den stará oddíl Ještěrek hnutí Brontosaurus a projížďku na koni zajišťuje Smile by horse. „Den lidových řemesel“ je jedna z vzniklých kulturních akcí, kterou mnozí dnes již vnímají jako novou tradici.

Další ukázkou participace a spolupráce spolků je akce „Vinobraní“, kde se na podzim otvírá hora a tím se povoluje sklizení hroznů. Tradice zahájení vinobraní během druhé světové války zanikla. Od roku 1996, kdy se místní pokusili na tradici navázat, se slavnosti konají ve sklepních uličkách Výmol a Zátíší. Na Štěpána se víno zase světí slavností „Svěcení vína“. Nezapomíná se ani na seniory. Každoročně je pro ně uspořádán „Den seniorů.“ Mnoho akcí si jednotlivé spolky pořádají samy, ale většina je dnes již v režii Městyse Moravská Nová Ves. Vždy je dána možnost prezentace místním spolkům a organizace vzniká ve spolupráci s nimi. Bez zájmových skupin by uvedené akce vůbec nebylo možné zorganizovat. Tvoří v obci základnu pro kulturní veřejný život. Volnočasové aktivity, kterými se členové spolků zabývají, přispívají ke zkvalitňování života v této lokalitě. Snad nejvýstižněji myšlenku na zhodnocení akcí v obci vyslovila hlavní organizátorka kulturních akcí a autorka práce se s ní plně ztotožňuje.

„Akci Vinobraní bych nechala, tak jak je. Je to pěkná akce. Víc moderních kapel bych tam ani nedávala. Spíš s dotekem folkloru. Pro mladé - moderní by mohla být samostatná akce.... Vinobraní je vyhledávaná akce pro turisty. Domácí vždycky brblú, na všechno, ale dojdú. Chcu byt v dění a stejně si pak pochvaluju.... Ani nevím, co mám víc ráda. Jestli Den lidových řemesel nebo Vinobraní. Vinobraní probíhá ve sklepních uličkách ve Výmolu a Zátíší na podzim a Den lidových řemesel je na jaro a na náměstí. A mezi tím sú hody, ale ty pořádá Slovácký krúžek. A to je autentický folklor, a ten je tady pořád a pořád je a pořád to běží. Kdežto to, co je na jevišti jako na Den lidových řemesel nebo Vinobraní, to už se zpracovává, to už je to vytvořené – to už je folklorismus.“

Autorka práce měla možnost pracovat v organizačním týmu Městyse Moravská Nová Ves při pořádání veřejných akcí a byla nápomocna při organizování vlastních akcí občanských sdružení. Nahlédla pod pokličku někdy složitého systému, který se v řešení nastalých situací soustřeďoval vždy v Městysu Moravská Nová Ves. Vzájemnou komunikací a spoluprací se podařila situace vyřešit. A právě tady spatřujeme možnost uplatnění sociálního pedagoga. Jak ukazuje výzkum, materiální i finanční zázemí zájmových činností občanů zajišťuje většinou místní samospráva. U některých je nápomocna při jiných způsobech. Jednou z nich může být pomoc při získání dotací nebo nutného úředního povolení. To už vyžaduje místní znalost prostředí a sociálních skupin, orientaci v legislativě, administrativní a organizační dovednosti, solidní jednání a nutnou komunikaci. Schopnosti, kterými by měl disponovat profesionální pracovník.

Dílčí závěr:

Zde máme možnost vyvrátit dojem, že v úvodu podkapitoly popisovaná situace politické participace, sem ani nepatří. Do bakalářské práce byla zařazena, protože je součástí života malé obce. Většina aktivních kandidátů jsou také aktivními členy jednoho nebo více občanských sdružení. Zajímá nás tedy výsledek dotazníkového šetření, který odpověděl na otázku, zda občané v Moravské Nové Vsi volí raději strany/ hnutí nebo jednotlivé kandidáty. Tento náhled byl doplněn nezvyklým názorem, že při možném výběru u komunálních voleb může pomoci fakt, z které rodiny z obce kandidáti pocházejí. Stručným popisem oblíbené kulturní akce jsme chtěli dokázat důležitost účasti a vzájemné spolupráce jednotlivých občanských sdružení. Zjištění, že v současnosti je hlavním aktérem kulturního života samotné samosprávné zřízení, nám dokazuje důležitost uplatnění sociálního pedagoga, jako profesionála a zaměstnance Městyse Moravská Nová Ves.

ZÁVĚR

Cílem výzkumu bakalářské práce nebylo testování hypotéz, ale vyčerpávající popis informací o sociální participaci v lokální komunitě. Stanovili jsme si identifikovat sociální participaci občanů a charakterizovat sociální skupiny společensko-kulturní orientace v lokálním prostředí. Dále jsme se měli zaměřit na rozdíly sociální participace mezi jednotlivými generacemi a na přínos občanských sdružení nebo skupin v místní komunitě.

Sociální participace je v práci vnímána jako sdružování lidí se společným zájmem v různých skupinách formálních i neformálních.

Tříděním nasbíraných dat byly charakterizovány sociální skupiny zaměřené na volnočasové aktivity občanů obce Moravská Nová Ves. Logickým výběrem pro zařazení do jednotlivých oblastí se nejvíce jevil stejný nebo podobný obsah zájmu uvedených skupin, spolků nebo sdružení. Tím vznikl popis šesti oblastí. Z rozborů rozhovorů byly citlivě selektovány znaky, kterými zástupci jednotlivých oblastí konkrétně vnímají vzájemné ovlivňování generací v jejich zájmové činnosti, a to negativní i pozitivní ovlivnění. V současnosti je nepříznivě vnímána kategorie peněz. Jejich nedostatek ovlivňuje nejen činnost spolků, ale také motivaci k angažovanosti ve veřejném životě. Záporně je hodnocena pohodlnost dětí, která pramení z výchovy v rodině, nízká zodpovědnost mládeže a působení sociálních sítí. Naopak velmi pozitivně je vnímáno vzájemné prožívání při společných činnostech a důvěra rodiny. Pozitivním ohlasem na činnost zájmové skupiny vzniká zpětná vazba od občanů, která motivuje k další spolupráci. Povzbuzením do budoucna je také aktivita schopných mladých lidí. Do kapitoly o vzájemné provázanosti tématu byla zařazena i pasáž o účasti občanů obce v komunálních volbách. Občané v Moravské Nové Vsi mají přehled o tom, jaké strany či hnutí se ucházeli v komunálních volbách v roce 2014. S nepatrným rozdílem volí raději strany než jednotlivé kandidáty. Z empirické sondy také vyplynulo, že nejoblíbenější kulturní akcí je Den lidových řemesel, pořádaný každoročně 1. května místní samosprávou. Zde má většina spolků, sdružení či skupin možnost se prezentovat. Popisem akce je vyzdvížena důležitost aktivní spolupráce místní samosprávy a zájmové činnosti občanů.

A právě systém spolupráce a koordinace společensko-kulturního života, nejen v obci Moravské Nové Vsi, ale také v celém regionu Podluží, přímo vybízí k využití poznatků sociálního pedagoga. Především znalost prostředí, místních zvyků, tradic a společnosti v kombinaci s administrativními dovednostmi, příjemnou komunikací i určitými právními

znalostmi. To je jen malý výčet vlastností profesionála, který by se uplatnil v centru dění společenského života současnosti ve výzkumném prostředí.

Forma případové studie se ukázala jako velmi dobrá volba pro výzkum sociální participace v místní komunitě. Nabídla výzkumníkovi volnost ve výběru metod sběru dat a jejich zpracování. Z rozborů tak mohla vzniknout bohatá charakteristika případu. Zachyceny byly také ovlivňující faktory kulturně společenského života obce. V době výzkumu proběhly komunální volby a změna místního faráře. To motivovalo výzkumníka k pořízení rozhovorů s aktéry těchto změn a následně pak se zástupci jednotlivých oblastí. Oproti původně zamýšleným rozhovorům se zástupci jednotlivých generací se ukázala změna vhodnější pro zachycení momentální situace v obci. Velká výhoda může být spatřována v tom, že autorka je rodačkou výzkumného prostředí, a je tedy přímým účastníkem. Ovšem také to může být i nevýhodou. Snaha se odosobnit v některých situacích se stávala marná. Spjatost s místem výzkumu byla totiž pro autorku příliš silná. Některé interpretované názory mohou tak být zkreslené podle momentálních pocitů výzkumníka.

I když je městy Moravská Nová Ves součástí oblasti Podluží, nelze popisované zvyky, tradice, názory, charakteristiky sociálních skupin ani organizaci kulturního života zobecňovat na okolní vesnice. Pro „cizince“ to je detail, protože oblast Podluží je vnímána jako celek s bohatým kulturním životem, plným pestrých krojů, lahodných vín a lidových tradic. Kroje jsou předávány v rodinách z generace na generaci. Ovšem jen obyvatelé, tedy přímí aktéři vědí, že jejich vysoká pořizovací hodnota je neumožňuje nosit všem. To už také věděli předkové. Takže každý tento symbol Podluží předávat dál nemohl, i když lásku k lidovému umění choval úplně stejně. Zájmová činnost byla dříve bohatší o ochotnické divadlo, společné besedy nebo sport. V současnosti mnohé lidem nahrazuje televize, počítače nebo sociální sítě. Lidé se navzájem odcizili a přestávají mít potřebu se společně bavit. Odkrytím části společensko-kulturního života v obci a charakteristikou výzkumného případu byla zdůrazněna významná role sociální participace v místní komunitě.

Získali jsme tak aktuální témata, která ovlivňují život vesnice a korespondují s tématy, jimiž se zabývá i sociální pedagogika. Získali jsme ale také podněty k dalšímu výzkumu. Bohužel rozsah bakalářské práce nám odpovědi na nově vzniklé otázky už nedopřeje. Ale mohou být podnětem pro další výzkumy jiných nadšenců.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARTOŠ, F., 2003, *Lid a národ. Sebrané rozpravy národopisné a literární Františka Bartoše. Svazek II.* Zlín: Krajská knihovna Františka Bartoše, příspěvková organizace. ISBN 80-239-2118-5.
- ČERMÁK, D., BERNARD, J., PATOČKOVÁ, V., STACHOVÁ, J., VOBECKÁ, J., 2009, *Aplikace principů partnerství a participace v prostředí malých měst České republiky.* 1. vydání, Praha: Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. ISBN 978-80-7330-167-5.
- ČERMÁK, D., VOBECKÁ, J., BERNARD, J., ILLNER, M., KOSTELECKÝ, T., PATOČKOVÁ, V., STACHOVÁ, J., VAJDOVÁ, Z., 2011, *Spolupráce, partnerství a participace v místní veřejné správě: význam, praxe, příslib.* Vydání první, Praha: Sociologické nakladatelství v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, v.v.i. ISBN 978-80-7419-067-4.
- DISMAN, M., 2002, *Jak se vyrábí sociologická znalost. Příručka pro uživatele.* Dotisk 3. vydání, Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum. ISBN 80-246-0139-7.
- FLORENC, V., HYNEK, M., SKÁCEL, J., TRAPL, M., UNGER, J., ZEMEK, M., ZIMÁKOVÁ, A., 1978, *Slovácko. Kapitoly z dějin Slovácka.* Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství.
- HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., 2008, *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy.* Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HEŘMANOVÁ, E., 2012, *Koncepty, teorie a měření kvality života.* Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-106-0.
- HRDLIČKA, M., 2001, *Moravská Nová Ves.* Znojmo: FPO Znojmo, s.r.o. ISBN 80-902863-5-6.
- JEŘÁBEK, R., FLORENC, V., HOLÝ, D., 1962, *Podluží. Kniha o lidovém umění.* Vydání první, Brno: Krajské nakladatelství.
- KELLER, J., 2009, *Nejistota a důvěra aneb K čemu je modernitě dobrá tradice.* Vydání první, Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-002-5.
- KORDIOVSKÝ, E., DANIHELKA, J., 1999, *Brána do kraje: Průvodce obcemi okresu Břeclav.* 1. vydání, Mikulov: Regionální muzeum Mikulov. ISBN 80-85088-08-8.

- KRAUS, B., 2008, *Základy sociální pedagogiky*. Vydání 1., Praha: Portál, s. r. o. ISBN 978-80-7367-383-3.
- KŘIVÁNEK, K., 2014, *Vanův kalendář*. Časopis Malovaný kraj 5/2014, 50 ročník, Břeclav: Malovaný kraj. ISSN 0323-1542.
- MARUSZKOVÁ, J., 2015, *Ještě k Vanovu kalendáři Šohaji 2015*. Časopis Malovaný kraj 1/2015, 51. ročník, Břeclav: Malovaný kraj. ISSN 0323-1542.
- MĚSTYS MORAVSKÁ NOVÁ VES brožura, 2010, Moravská Nová Ves: Městys Moravská Nová Ves.
- MUSEJNÍ SPOLEK V BRNĚ, 1969, *Břeclavsko. Vlastivěda moravská*. Brno: Musejní spolek v Brně.
- OBČANÉ OBCE HRUŠKY, 1998, *Hrušky, občané své obci. Almanach*. Podivín: Galerie.
- PLEVOVÁ, M., 2007, *Vzpomínky na dějiny farnosti Moravská Nová Ves*. Moravská Nová Ves: Farnost Moravská Nová Ves.
- PROCHÁZKA, M., 202, *Sociální pedagogika*. Vydání 1., Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-347-3470-5.
- RADVAN, E., VAVŘÍK, M., 2009, *Metodika psaní odborného textu a výzkum v sociálních vědách*. Brno: Institut Mezioborových studií Brno.
- RAMPULA, V., ŠLANCAR, J., ZEMEK, M., 1986, *Břeclavsko*. Vydanie 2. Martin: Vyavateľstvo Osveta, n.p.
- RIGASOVÁ, M., MACHÁČEK, P., GRULICH, 2002, V., *Krajinou luhů a stepí, Břeclavsko*, Břeclav: Moraviapress Břeclav. ISBN 80-86181-53-7.
- STRAUSS, A., CORBINOVÁ, J., přeložil Ježek, S., 1999, *Základy kvalitativního výzkumu. Postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vydání první, Brno: ALBERT. ISBN 80-85834-60-X.
- ŠVAŘÍČEK, R., ŠEĐOVÁ, K. a kol., 2007, *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.
- TVRDONICE, 2014, Břeclav: Malovaný kraj, o.s. ISBN: 978-80-904956-9-2.
- VÁŽANSKÝ, M., 2001, *Základy pedagogiky volného času*. 2. doplněné vydání, Brno: Print-Typia, spol. s r. o. ISBN 80-86384-00-4.
- VERMOUZEK, R., ČAPKA, F., DOSTÁL, B., HEJNÝ, S., HOLÝ, D., HUDEC, K., HUSÁK, Š., JEŘÁBEK, R., KOTLABA, F., LAUTERER, P., LOŠŤÁK, B.,

LUSK, S., POUZAR, Z., ŠEBELA, M., ZEJDA, J., 1983, *Lanžhot, příroda a dějiny*. I. vydání Praha: Tisková, ediční a propagační služba místního hospodářství.

VÍŠKOVÁ, E., 2011, *Z historie a současnosti vinařství v Moravské Nové Vsi*. Břeclav: Petr Brázda. ISBN 978-80-87387-12-2.

ŽIDLICKÝ, V., 2013, *Lidé, kroje, tradice*. Brno: David Židlický/ Atelier Zidlicky. ISBN 978-80-905608-0-2.

INTERNETOVÉ ZDROJE

BLAŽKOVÁ, M., 2012, *Jatelinečka na Dni seniorů vystoupila v nových krojích*. [online], In Zpravodaj Moravská Nová Ves č. 4/2012, s. 21, Moravská Nová Ves: Městys Moravská Nová Ves, [cit. 2015-02-15], Dostupný z <http://www.mnves.cz/news/pdf/Juqcg4qv.pdf>

ČÍM VŠÍM PROSLULA MORAVSKÁ NOVÁ VES, Collegium vinitorium, 2011, [online], In: Sommelier č. 6/2011, s. 30 – 37, [cit. 2015-01-29], Dostupný z http://vinarstvi-dvoracek.cz/clanky/sommelier_062011.pdf

DĚTSKÝ FOLKLORNÍ SOUBOR JATELINKA, Moravská Nová Ves, 2015, [online], Dostupný z <http://www.jatelinka.cz/>

FOTBALOVÁ PŘÍPRAVKA, Fotbalový klub Moravská Nová Ves, 2015, [online], Dostupný z <http://pripravkamnves.webnode.cz>

JIHOMORAVSKÁ KOMUNITNÍ NADACE, Moravská Nová Ves, 2015, [online], Dostupný z <http://www.jmkn.cz>

KRONIKA MORAVSKÉ NOVÉ VSI 1922 - 1935, 2015, [online], Dostupná z <http://www.mnves.cz/uploads/kronika/kronikaMNV1922-1935.pdf>

KRONIKA MORAVSKÉ NOVÉ VSI 1936 - 1945, 2015, [online], Dostupná z <http://www.mnves.cz/uploads/kronika/kronikaMNV1936-1945.pdf>

KRONIKA MORAVSKÉ NOVÉ VSI 1946 - 1955, 2015, [online], Dostupná z <http://www.mnves.cz/uploads/kronika/kronikaMNV1946-1955.pdf>

KRONIKA MORAVSKÉ NOVÉ VSI 1956 - 1965, 2015, [online], Dostupná z <http://www.mnves.cz/uploads/kronika/kronikaMNV1956-1965.pdf>

- KRONIKA MORAVSKÉ NOVÉ VSI 1966 - 1975, 2015, [online], Dostupná z <http://www.mnves.cz/uploads/kronika/kronikaMNV1966-1975.pdf>
- KYNOLOGICKÝ KLUB, Moravská Nová Ves 2015, [online], Dostupný z <http://www.mnves.cz/spolky/68-kynologicky-klub>
- LUŇÁKOVÁ, M., *Životní koníček*. [online], In: Zpravodaj Moravská Nová Ves č. 4/2012, s. 24, Moravská Nová Ves: Městys Moravská Nová Ves, [cit. 2015-01-29], Dostupný z <http://www.mnves.cz/news/pdf/Juqcg4qv.pdf>
- MATEŘSKÁ ŠKOLA MORAVSKÁ NOVÁ VES, 2015, [online], Dostupný z <http://www.slunicko-mnv.cz/>
- MĚSTYS MORAVSKÁ NOVÁ VES, 2015, *Rozpočet 2015*, [online], Dostupný z <http://www.mnves.cz/upload/files/ROZPOČET 2015.pdf>
- NEONKY MAŽORETKY Z MORAVSKÉ NOVÉ VSI, 2015, [online], Dostupný z www.neonky.org
- REGION PODLUŽÍ, Lanžhot, 2015, [online], Dostupný z <http://www.podluzi.cz/>
- RODINNÝ KLUB BROUČEK, občanské sdružení, Moravská Nová Ves, 2015, [online], Dostupný z <http://rkbroucek.webnode.cz/o-nas/>
- SLOVÁCKÝ KRŮŽEK MORAVSKÁ NOVÁ VES, 2015, [online], Dostupný z <http://www.mnves.cz/spolky/48-slovacky-kruzek>
- SMILE BY HORSE, obecně prospěšná společnost, Moravská Nová Ves, 2015, [online], Dostupný z www.smilebyhorse.cz
- VINAŘÍČEK OBČANSKÉ SDRUŽENÍ MORAVSKÁ NOVÁ VES, 2015, [online], Dostupný z <http://www.vinaricek.cz/kontakt>
- VINAŘSKÝ SPOLEK MORAVSKÁ NOVÁ VES, 2015, [online], Dostupný z <http://www.vinarimnves.cz>
- ZÁKLADNÍ ŠKOLA MORAVSKÁ NOVÁ VES, 2015, [online], Dostupný z http://www.zsmnves.cz/skolni-klub_prehled-krouzku

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Aj.	A jiní.
ČSSD	Česká strana sociálně demokratická.
DFS	Dětský folklorní soubor.
KDU – ČSL	Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová.
KSČM	Komunistická strana Čech a Moravy.
PC	Obecná zkratka pro osobní počítače (personal computer).
TOP 09	Česká liberálně-konzervativní strana, zkratka odvozena od motta: Tradice, Odpovědnost, Prosperita, číslo symbolizuje rok založení strany.

SEZNAM TABULEK

Tabulka 2: Charakteristika mimoškolních aktivit Základní školy. *Zdroj: Základní škola Moravská Nová Ves.*

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA PI: PROPAGAČNÍ TISKOVINA

PŘÍLOHA PII: FOTOGRAFIE DĚTSKÝCH KROJŮ

PŘÍLOHA PIII: FOTOGRAFIE SKLEPNÍCH ULIČEK

PŘÍLOHA PIV: FOTOGRAFIE KOSTELA A SOKOLOVNY

PŘÍLOHA PV: KULTURNÍ KALENDÁŘ ROKU 2015

PŘÍLOHA PVI: PRAVIDLA PRO RODIČE

PŘÍLOHA PVII: DOTAZNÍK

PŘÍLOHA PI: PROPAGAČNÍ TISKOVINA

Moravská Nová Ves
1. květen 2015

Den lidových řemesel

10.00 – 18.00
Lidový jarmark

10.00 – 22.00
ochutnávka „neoveských“ vín
(vstupné 100 Kč) **VINAŘSKÝ SPOLEK**
Moravská Nová Ves

10.00 – 13.00
Mažoretky **Neonky** Moravská Nová Ves
Dětské folklorní soubory: **Jatelinka**
a **Jatelinečka** Moravská Nová Ves,
Trnečka Zlín, **Pomněnka** Tvrdonice,
Kunovjánek Kunovice,
MŠ Okružní Břeclav

13.00 – 18.00
Zábava pro děti ve dvoře úřadu

13.00 – 16.00
Mužský a ženský sbor Moravská Nová Ves, FS **Pohárek** Týnec,
CM **Harafica** Uherské Hradiště

16.15 – 17.15
FS **Olšava** Uherský Brod

17.30 – 18.30
Natalika – world music

19.00 – 20.00
FS **Stavbár** Žilina

20.30 – 22.30
Zatrestband Třešť
„nejen swingový orchestr“

Výstava výtvarných děl Kamily Brůčkové – budova úřadu městyse
Výstava **zájmových kroužků ZŠ** – budova ZŠ č. 4
Vstupné: v předprodeji na úřadu městyse 150 Kč, na místě 200 Kč
Děti do 15 let zdarma
Senioři nad 65 let v předprodeji 75 Kč, na místě 100 Kč.
Změna programu vyhrazena www.mnves.cz

Obr. 1: Propagační leták akce Den lidových řemesel. Zdroj: Městys Moravská Nová Ves.

PŘÍLOHA PII: FOTOGRAFIE DĚTSKÝCH KROJŮ

Obr. 2: Dětský slavnostní kroj. Zdroj: *Vlastní archiv.*

Obr. 3: Dětský kroj – pasinky. Zdroj: *DFS Jatelinka.*

Obr. 4: Dětský kroj červený - dívčí. Zdroj: DFS Jatelinka.

Obr. 5: Dětský kroj červený - dívčí, uměle vytvořený. Zdroj: DFS Jatelinka.

PŘÍLOHA P III: FOTOGRAFIE SKLEPNÍCH ULIČEK

Obr. 6: Sklepní ulička Výmol v Moravské Nové Vsi. Zdroj: *Městys Moravská Nová Ves.*

Obr. 7: Sklepní ulička Zátíši v Moravské Nové Vsi. Zdroj: *Městys Moravská Nová Ves.*

PŘÍLOHA P IV: FOTOGRAFIE KOSTELA A SOKOLOVNY

Obr. 8: Farní kostel sv. Jakuba v Moravské Nové Vsi. Zdroj: *Vlastní archiv.*

Obr. 9: Sokolovna v Moravské Nové Vsi. Zdroj: *Vlastní archiv.*

PŘÍLOHA P V: KULTURNÍ KALENDÁŘ ROKU 2015

KALENDÁŘ KULTURNÍCH AKCÍ MORAVSKÁ NOVÁ VES

2 0 1 5

LEDEN	
10. 1.	Ples Městysse
24. 1.	Maškarní ples FK
31. 1.	Krojový ples
ÚNOR	
7. 2.	Školní ples
DUBEN	
5. 4.	Velikonoce a víno
18. 4.	Jarní otevřené sklepy
KVĚTEN	
1. 5.	Den lidových řemesel, ochutnávka „Neoveských“ vín
8. 5.	Moravská v růžovém – otevřené sklepy
ČERVEN	
27. 6.	Juráčkovci – koncert dechových hudeb Vinné sklepy Podluží
ČERVENEC	
5. 7.	Letní otevřené sklepy
18. 7.	Víno a umění
25. 7.	Hodovní otevřené sklepy
25. 7.	Předhodovní zpívání
26. 7. - 28. 7.	Krojované Svatojakubské hody
SRPEN	
8. 8.	Noční otevřené sklepy
ZÁŘÍ	
12. 9.	Vinobraní a ochutnávka odrůdy Cabernet Moravia
13. 9.	Voříšskáda
26. 9.	Václavský burčákový pochod III. ročník
ŘÍJEN	
24. 10.	Noční otevřené sklepy
LISTOPAD	
7. 11.	Podzimní otevřené sklepy
7. 11.	Dívčí vínek
19. 11.	Setkání seniorů
PROSINEC	
6. 12.	Slavnostní rozsvícení vánočního stromu
26. 12.	Svěcení vína
31. 12.	Slavnostní ohňostrojí

Těšíme se na Vaši návštěvu!

Městys Moravská Nová Ves leží v samém srdci slováckého Podluží, v kraji mezi Břeclaví a Hodonínem. Patří k těm moravským vesnicám, kde se stále udržela lidová kultura, kde dosud žijí písně a tance. Pro každého návštěvníka naší obce je vrcholným zážitkem ochutnávka z pestré šály zdejších vín.

INFO

Městys Moravská Nová Ves	+420 519 342 202 www.mnves.cz
Vinařský spolek v Moravské Nové Vsi	+420 608 875 445 www.vinarimnves.cz
Vinařtěk	+420 777 561 535 www.vinartek.cz
Vinaři z Podluží	+420 728 676 326 www.vinarizpodluzi.cz
Slovácký krůžek v Moravské Nové Vsi	+420 608 871 484 www.folklor-mnves.cz

VÍNO | UBYTOVÁNÍ | JÍDL

 Vinařství Glosovi	+420 607 180 237 www.vinarstvi-glosovi.cz
 Vinařství Nešpor & Rajský	+420 605 808 898 www.nespor-rajsky.cz
VINAART – Michal Uher	+420 724 302 551 www.vinaart.cz
Vinařství Fila	+420 777 062 129 www.vinarstvi-fila.cz
Vinařství ENVIRO	+420 723 282 475 vinarstvi.enviro@seznam.cz
Vinařství Sukup + Hromek	+420 777 242 759 sukup.jirka@seznam.cz
Ing. František Trojan	+420 777 983 591 franta.vino@seznam.cz
Ing. Jiří Frýdek	+420 737 237 133 www.frydek.com
Vinné sklepy Podluží - Jaroslav Nešpor	+420 602 793 160 www.sklepy-podluzi.cz
 Vinařství Tomanovi	+420 777 561 535 www.vinarstvi-tomanovi.cz
 Vinný sklep u Terezy a Jakuba	+420 721 732 563 www.vinnysklep.penzion.com
 Penzion a vinný sklep u Petráňošů	+420 777 696 968 www.penzion-vinysklep.cz
Vinařství Frýdek	+420 721 472 233 petr.frydek@seznam.cz
Karel Kolaja	+420 603 259 604 www.morajda.cz
Ubytování U Vlašců	+420 727 911 482 www.ubytovani-u-vlasciu.webnode.cz
 Penzion Selský dvůr	+420 602 735 561 www.selsky-dvur.eu
Jaroslav Oliverius	+420 723 286 920 www.oliverius.tnas.cz
Ubytování Medlov	+420 777 292 466 www.ubytovanimedlov.cz
Penzion Bolero	+420 775 584 830 www.bolero.wz.cz
 Restaurace U Sečkářů	+420 607 554 842 www.restauraceuheckaru.wbs.cz
Restaurace Myslivna	+420 519 342 105 www.vino-sklipek.cz
Vinárna Bolero	+420 775 584 830 www.bolero.wz.cz

Obr. 10: Kalendář kulturních akcí Moravská Nová Ves 2015. Zdroj: Městys Moravská Nová Ves.

PŘÍLOHA P VI: PRAVIDLA PRO RODIČE

Desatero pro rodiče a fanoušky

- * Fanděte a povzbuzujte
- * Bavte se s námi, fotbal je hra ne válka
- * Oceňujte naše dovednosti, ale hlavně snahu
- * Nenadávejte a neradte nám křikem, co máme na hřišti dělat, radí nám trenér
- * Pomáhejte nám, abychom se zlepšovali
- * Respektujte naše soupeře i jeho fanoušky
- * Hlavní cíl není vítězství, ale radost ze hry
- * Zatluskejte i soupeři, který se snažil a hrál fair play, ať již vyhrál nebo prohrál
- * Nenadávejte rozhodčímu když udělal chybu, i on nám pomáhá růst
- * Nechtějte výhru za každou cenu, v životě jde o více než o fotbal

Dětská prosba na závěr

Prosíme, dodržujte tato pravidla a připravte pro nás i pro Vás příjemnější a zábavnější fotbalové prostředí, kde je hlavním cílem radost ze hry. Pokud nejste schopni tato pravidla dodržovat, nejste našimi opravdovými fanoušky a my děti Vás prosíme, staňte se jimi. Potřebujeme Vás !!!

Obr. 11: Desatero pro rodiče a fanoušky fotbalu. Zdroj: Fotbalová příprava Moravská Nová Ves.

PŘÍLOHA P VII: DOTAZNÍK

Dobrý den,

v rukou držíte dotazník s otázkami, které se týkají veřejného života v obci Moravská Nová Ves. Dotazník je zcela anonymní a Vaše odpovědi budou sloužit při zpracování mé bakalářské práce, popřípadě budou využity pro účely Městyse Moravská Nová Ves.

Po vyplnění Vás prosím o vrácení na adresu Vítězství 1008, Moravská Nová Ves, popř. na podatelnu Úřadu městyse Moravská Nová Ves. Děkuji za Váš věnovaný čas.

Zuzana Jandáková

1) Jste muž - žena ?

2) Do které věkové kategorie patříte:

- 0-3 let
- 3-6 let
- 6-12 let
- 12-15 let
- 15-20 let
- 20-35 let
- 35-65 let
- nad65

3) Která z akcí je pro Vás nejzajímavější?

4) Privítali byste v obci ještě jinou akci (např. kulturní, sportovní nebo jinou)?

Pro respondenty starší 18 let

• Víte kolik stran/hnutí se letos uchází ve volbách do zastupitelstva obce?

• Účastníte se voleb do obecního zastupitelstva?

• Jestli ano, volíte raději jednotlivé kandidáty nebo celou stranu/ hnutí?

Vaše případné poznámky/ připomínky: